Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. balandžio 12 d.
(OR. en)

7877/18

Tarpinstitucinė byla:
2018/0089 (COD)

CONSOM 102
MI 247
ENT 66
JUSTCIV 86
DENLEG 29
CODEC 523
IA 93

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. balandžio 12 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 184 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 184 final.

Pridedama: COM(2018) 184 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 11.4.2018
COM(2018) 184 final

2018/0089 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2018) 96 final} - {SWD(2018) 98 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Veiksmingas ES taisyklių vykdymo užtikrinimas yra svarbus europiečiams ir turi įtakos jų kasdieniam gyvenimui. Būtent todėl reikalinga patikima, efektyvi ir veiksminga vykdymo užtikrinimo sistema, kuri padėtų užtikrinti, kad valstybės narės visapusiškai taikytų, įgyvendintų ES teisę, užtikrintų jos vykdymą ir suteiktų piliečiams tinkamas teisių gynimo priemones.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, šiuo pasiūlymu siekiama atnaujinti ir pakeisti 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus[1] (toliau – Ieškinių dėl uždraudimo direktyva). Šis pasiūlymas pateikiamas kartu su pasiūlymu dėl keturių tikslinių ES vartotojų teisės direktyvų pakeitimų[2], kurie yra „Naujų galimybių vartotojams“ dokumentų rinkinio sudedamoji dalis[3], įtraukta į 2018 m. Komisijos darbo programą[4] siekiant didesnio uždraudimo procedūros veiksmingumo ir norint prisidėti šalinant Sąjungos teisės aktų pažeidimų, darančių poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, pasekmes.

Šis pasiūlymas – tai ES vartotojų ir rinkodaros teisės REFIT tinkamumo patikros, paskelbtos 2017 m. gegužės 23 d. (toliau – tinkamumo patikra)[5], kuri taip pat apėmė Ieškinių dėl uždraudimo direktyvą, ir 2018 m. sausio 25 d. Komisijos ataskaitos apie Komisijos rekomendacijos 2013/396/ES[6] dėl Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimo atvejais taikytinų valstybių narių įpareigojamųjų ir kompensacinių kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų bendrųjų principų įgyvendinimą (toliau – Kolektyvinio teisių gynimo ataskaita)[7] rezultatas.

Šie vertinimai parodė, kad Sąjungos teisės pažeidimų, darančių poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, rizika didėja dėl ekonomikos globalizacijos ir skaitmeninimo. Prekiautojai, kurie pažeidžia ES teisę, rodydami tą pačią klaidinančią reklamą arba nustatydami nesąžiningas standartines sutarčių sąlygas keliuose skirtinguose ekonomikos sektoriuose, gali pakenkti tūkstančiams ar net milijonams vartotojų. Atsižvelgiant į didėjančią tarpvalstybinę prekybą ir ES lygmens komercijos strategijas, šie pažeidimai taip pat vis dažniau turi poveikio daugiau nei vienos valstybės narės vartotojams. Be to, Kolektyvinio teisių gynimo ataskaita parodė, kad keliose valstybėse narėse dar nėra kolektyvinių

---

1 OL L 110, 2009 5 1, p. 30–36.

2 COM(2018) 185, Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiamos 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/6/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/29/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES nuostatos, susijusios su geresniu ES vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimu ir modernizavimu.

3 Žr. pranešimą apie Sąjungos padėtį ir ketinimų raštą Tarybos pirmininkui ir EP, kurie pateikiami adresu https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_lt.

4 COM(2017) 650 *final*.

5 Tinkamumo patikra apėmė Nesąžiningų sutarčių sąlygų direktyvą 93/13/EEB, Vartojimo prekių pardavimo ir garantijų direktyvą 1999/44/EB, Kainų žymėjimo direktyvą 98/6/EB, Nesąžiningos komercinės veiklos direktyvą 2005/29/EB ir Ieškinių dėl uždraudimo direktyvą 2009/22/EB. Dėl rezultatų žr. SWD (2017) 208 *final* ir SWD (2017) 209 *final*, 2017 5 23, skelbiama adresu: http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=59332.

6 OL L 201/60, 2013 7 26.

7 COM(2018) 40 *final*.

kompensacinio pobūdžio teisių gynimo priemonių mechanizmų, kurie būtų pritaikyti masinės žalos atvejams. Ataskaitoje užsiminta apie Komisijos ketinimą imtis tolesnių veiksmų po 2013 m. rekomendacijos vertinimo, ypatingą dėmesį skiriant Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos vartotojų teisių gynimo priemonių stiprinimui ir vykdymo užtikrinimo aspektams.

Nuo 1998 m., kai buvo pirmą kartą priimta Ieškinių dėl uždraudimo direktyva[8], pagal šią ES priemonę valstybių narių paskirti kompetentingi subjektai, pvz., vartotojų organizacijos arba nepriklausomos viešosios įstaigos, gali pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kad apsaugotų kolektyvinius vartotojų interesus, visų pirma siekdami sustabdyti vidaus ir tarpvalstybinius minėtos direktyvos I priede nurodytų ES vartotojų teisės aktų pažeidimus. Ieškinių dėl uždraudimo direktyva kodifikuota šiuo metu galiojančia Direktyva 2009/22/EB. Paskutinį kartą ji buvo iš dalies pakeista Reglamentu (ES) 2018/302 dėl geografinio blokavimo[9] siekiant įtraukti tą reglamentą į I priedą.

2008 ir 2012 m. Komisijos ataskaitose apie Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos taikymą ir 2016–2017 m. tinkamumo patikros metu patvirtinta direktyvos svarba. Tačiau, atlikus tinkamumo patikrą, padaryta išvada, kad direktyvoje buvo didelių trūkumų, kurie, jei nebūtų ištaisyti, toliau trukdytų jos visiškam veiksmingumui ir lemtų neoptimalų jos panaudojimą. Net ir valstybėse narėse, kuriose uždraudimai laikomi veiksmingais ir yra plačiai naudojami, direktyvos potencialas nėra visiškai išnaudojamas dėl kelių aspektų, kurie joje nepakankamai išsamiai aptariami. Pagrindiniai trūkumai yra susiję su ribota taikymo sritimi, ribotu uždraudimo sprendimų dėl nukentėjusių vartotojų teisių gynimo priemonių poveikiu ir procedūros kaina bei trukme (žr. rezultatų apžvalgos 3 skirsnį).

Poreikį imtis ES lygmens veiksmų dėl kolektyvinio teisių gynimo įvardijo ir Europos Parlamentas. Savo 2012 m. rezoliucijoje dėl vieningos Europos kolektyvinių ieškinių koncepcijos[10] Europos Parlamentas atkreipė dėmesį į horizontalaus ES požiūrio į kolektyvinį teisių gynimą poreikį, kurį taikant daugiau dėmesio būtų skiriama vartotojų teisių pažeidimams ir kuris būtų pagrįstas bendru principų, atitinkančių nacionalines teisines tradicijas, rinkiniu ir kuriuo būtų nustatytos apsaugos priemonės, padedančios išvengti piktnaudžiavimo bylinėjimusi. Rezoliucijoje atkreiptas dėmesys į galimą kolektyvinių ieškinių naudą, susijusią su mažesnėmis išlaidomis ir didesniu ieškovų, atsakovų ir teismų sistemos teisiniu tikrumu išvengiant atskiro bylinėjimosi pareiškiant panašius ieškinius. Savo 2017 m. rekomendacijoje[11] Tarybai ir Komisijai dėl išmetamųjų teršalų matavimų automobilių sektoriuje tyrimo Europos Parlamentas paragino Komisiją pasiūlyti teisės aktą dėl suderintos kolektyvinio ES vartotojų teisių gynimo sistemos, pagrįstos geriausia ES ir užsienio patirtimi. Tai išspręstų dabartinę padėtį, kuomet vartotojams trūksta apsaugos daugumoje valstybių narių, o tai neleidžia jiems kolektyviai įgyvendinti savo teisių. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas taip pat ne vieną dešimtmetį pritarė ES veiksmams dėl kolektyvinio teisių gynimo ir savo nuomonėje dėl 2013 m. Komisijos rekomendacijos, kurioje atkreipė dėmesį į tiek draudžiamojo, tiek kompensacinio pobūdžio kolektyvinio teisių gynimo svarbą, ragino priimti teisės aktą.

Šiame pasiūlyme aptariamos šios nustatytos problemos, kurios trukdo veiksmingai ir efektyviai taikyti dabartinę Ieškinių dėl uždraudimo direktyvą.

---

8 OL L 166, 1998 6 11, p. 51.

9 2018 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/302 dėl nepagrįsto geografinio blokavimo ir kitų formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos vidaus rinkoje problemos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2006/2004 ir (ES) 2017/2394 bei Direktyva 2009/22/EB, OL L 60 I, 2018 3 2, p. 1.

10 2011/2089(INI).

11 2016/2908(RSP).

Apibendrinant, pasiūlymu siekiama toliau išdėstytų tikslų.

- **Taikymo sritis.** Direktyvos taikymo sritis bus praplėsta, kad apimtų kitas horizontalias ir su konkrečiais sektoriais susijusias ES priemones, kurios yra svarbios apsaugant kolektyvinius vartotojų interesus skirtinguose ekonomikos sektoriuose, pvz., finansinių paslaugų teikimo, energetikos, telekomunikacijų, sveikatos ir aplinkos. Dėl šio pakeitimo taikant procedūrą būtų geriau atsižvelgiama į platų pažeidimų ekonomikos sektoriuose, kuriuose neteisėta prekiautojų praktika gali pakenkti daugybei vartotojų, spektrą.
- **Kompetentingų subjektų pareikšti atstovaujamieji ieškiniai.** Pasiūlymas grindžiamas dabartinėje Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje įtvirtintu požiūriu, kuris sudaro galimybes valstybių narių paskirtiems kompetentingiems subjektams pareikšti atstovaujamuosius ieškinius. Pagal teikiamą pasiūlymą šie kompetentingi subjektai turės atitikti minimalius reputacijos reikalavimus (jie turi būti tinkamai įsteigti, nesiekti pelno ir turėti teisėtą interesą užtikrinti susijusių ES teisės aktų laikymąsi). Kalbant apie kompensacinius kolektyvinius ieškinius dėl teisių gynimo, pažymėtina, kad iš kompetentingų subjektų taip pat būtų reikalaujama teismams arba administracinėms institucijoms atskleisti savo finansinius pajėgumus ir lėšų, kurios naudojamos ieškiniui pareikšti, kilmę. Teismams ir administracinėms institucijoms bus suteikti įgaliojimai įvertinti trečiosios šalies finansavimo tvarką.
- **Procedūros veiksmingumas.** Pagal pasiūlymą bus reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų tinkamą procedūrų operatyvumą ir padėtų išvengti situacijų, kuriose procesinės išlaidos taptų finansine kliūtimi atstovaujamiesiems ieškiniams pareikšti. Vartotojai bus tinkamai informuojami apie atstovaujamųjų ieškinių rezultatą ir kuo šie ieškiniai jiems bus naudingi. Pasiūlyme taip pat remiamas kolektyvinių neteisminių susitarimų, kuriuos tikrintų teismas arba administracinė institucija, sudarymas. Galutiniai teismo arba institucijos sprendimai, kuriais nustatoma, kad prekiautojas pažeidė teisės aktą, bus laikomi nepaneigiamais įrodymais pareiškiant ieškinius dėl teisių gynimo (toje pačioje valstybėje narėje) arba nuginčijamąja prezumpcija, kad pažeidimas buvo padarytas (kitoje valstybėje narėje iškeltose bylose).
- **Draudžiamojo ir kompensacinio pobūdžio teisių gynimo priemonės.** Pagal pasiūlymą kompetentingiems subjektams atitinkamais atvejais, priklausomai nuo bylos aplinkybių, bus sudarytos sąlygos pareikšti atstovaujamuosius ieškinius dėl skirtingų rūšių priemonių taikymo. Tai apima laikinąsias arba galutines apsaugos priemones, kuriomis nutraukiama ir uždraudžiama prekiautojo praktika, jei manoma, kad ja pažeidžiamas teisės aktas, ir priemones, kuriomis pašalinamas tęstinis pažeidimo poveikis. Pastaroji priemonė galėtų apimti nutartis dėl teisių gynimo priemonių ir deklaratyvaus pobūdžio sprendimus, kuriais nustatoma prekiautojo atsakomybė už žalą, kurią vartotojai patyrė dėl pažeidimo.

Paprastai kompetentingi subjektai turėtų turėti teisę pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriais siekiama priimti nutartį dėl teisių gynimo priemonių ir šia nutartimi prekiautojas įpareigojamas *inter alia* atitinkamai sumokėti kompensaciją, atlikti remonto darbus, pakeisti prekę, sumažinti kainą, nutraukti sutartį arba atlyginti sumokėtą kainą.

Tačiau taip pat būtina suteikti valstybėms narėms lankstumą tais atvejais, kai pareiškus atstovaujamąjį ieškinį dėl individualios vartotojų žalos ypatumų sudėtinga kiekybiškai įvertinti atitinkamų vartotojų patirtą žalą. Tokiais atvejais valstybės narės turės galimybę suteikti galių teismams arba administracinėms institucijoms nuspręsti, ar, vietoje nutarties dėl teisių gynimo priemonių, priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimą dėl prekiautojo atsakomybės už vartotojų patirtą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo, kuriuo būtų galima tiesiogiai remtis vėlesniuose ieškiniuose dėl teisių gynimo.

Tačiau toks lankstumas neturėtų būti prieinamas konkrečių rūšių bylose, kurios yra ypač paplitusios masinės verslo padarytos žalos vartotojams atvejais. Pirma rūšis apima bylas, kuriose galima nustatyti vartotojus, kurių atžvilgiu taikoma ta pati praktika, ir vartotojus, kurie patyrė panašią žalą per tam tikrą laikotarpį arba dėl tam tikro pirkimo, pvz., ilgalaikių vartojimo sutarčių atveju. Antra rūšis yra susijusi su mažos vertės bylomis, kuriose vartotojai patyrė tokius mažus nuostolius, kad būtų neproporcinga arba nepraktiška vartotojų atžvilgiu taikyti teisių gynimo priemones. Vis dėlto pažeidimą darantis prekiautojas turėtų sumokėti kompensaciją už padarytą žalą. Todėl teisių gynimo priemonė turėtų būti orientuota į visuomeninį tikslą, susijusį su vartotojų kolektyvinių interesų gynimu.

- Šiuo pasiūlymu nustatoma **lengvesnės galimybės kreiptis į teismą siekiant apsaugoti vartotojų interesus ir tinkamų apsaugos priemonių nuo piktnaudžiavimo bylinėjimusi užtikrinimo pusiausvyra**. Pasiūlytas atstovaujamojo ieškinio modelis, pagal kurį valstybės narės kompetentingus subjektus turi paskirti atsižvelgdamos į minimaliuosius reputacijos kriterijus, yra patikima apsaugos nuo nepagrįstų ieškinių priemonė. Kitos valstybės narės arba Komisija galės reikšti abejones dėl kompetentingų subjektų, turinčių teisnumą kitose valstybėse narėse. Pareikšdami ieškinius dėl teisių gynimo, kompetentingi subjektai privalo skaidriai nurodyti savo finansavimo šaltinį, kad teismas ar administracinė institucija galėtų išsklaidyti bet kokias abejones dėl interesų konflikto arba piktnaudžiavimo rizikos atitinkamoje byloje. Be to, jeigu atstovaujamasis ieškinys baigiamas nagrinėti sudarant susitarimą, teismas arba institucija patikrins tokio rezultato teisėtumą ir sąžiningumą, siekdamas užtikrinti, kad jame būtų atsižvelgta į visų dalyvaujančių šalių interesus.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šiame pasiūlyme atsižvelgiama į 2013 m. birželio 11 d. Komisijos rekomendaciją (2013/396/ES) dėl Sąjungos teisės aktuose įtvirtintų teisių pažeidimo atvejais taikytinų valstybių narių įpareigojamųjų ir kompensacinių kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų bendrųjų principų[12]. Šioje rekomendacijoje nustatytas kolektyvinio teisių gynimo mechanizmams įskaitant atstovaujamuosius ieškinius dėl draudžiamojo pobūdžio arba kompensacinių priemonių, taikomų bendrų principų rinkinys, kuris turėtų būti taikomas visiems Sąjungos teisės aktų, galiojančių bet kurioje politikos srityje, pažeidimams. Rekomendacijoje nustatyti principai yra savarankiški, bet šiame pasiūlyme aptariami ne visi šiuose principuose įtvirtinti procesiniai aspektai. Šiuo pasiūlymu reglamentuojami tik tam tikri pagrindiniai sistemai sukurti būtini aspektai, kuriuos turi papildyti konkrečios nacionalinio lygmens procesinės taisyklės. Šiame pasiūlyme, atsižvelgiant į tikslingesnę jo taikymo sritį, kuri yra susijusi tik su pažeidimais, kurie gali daryti poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, ir atsižvelgiant į dabartinėje Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje jau anksčiau nustatytus atstovaujamojo ieškinio modelio požymius, nėra atkartojami tam tikri rekomendacijoje nustatyti procesiniai aspektai.

Šiame pasiūlyme atsižvelgiama į neseniai patvirtintą Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje (BVAS) reglamento peržiūrą[13]. Nors peržiūrėtame BVAS reglamente remiamas viešasis vykdymo užtikrinimas, šiuo pasiūlymu stiprinamas privatusis vykdymo užtikrinimas.

---

12 OL L 201/60, 2013 7 26.

13 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004, OL L 345, 2017 12 27.

Remiantis ilgalaike Komisijos pozicija, kuriai pritaria Europos Parlamentas[14], privatusis vykdymo užtikrinimas turėtų būti nepriklausomas nuo viešojo vykdymo užtikrinimo ir jį papildyti. Viešojo vykdymo užtikrinimo srityje BVAS reglamente nustatomas bendro nacionalinių vartotojų apsaugos institucijų darbo, sprendžiant su tarpvalstybiniais pažeidimais susijusius klausimus, pagrindas. Jo peržiūra prisidės prie veiksmingesnio tarpvalstybinio viešojo vykdymo užtikrinimo ir suteiks atitinkamoms nacionalinėms institucijoms vienodus įgaliojimus veiksmingiau bendradarbiauti kovojant su plačiai paplitusiais pažeidimais, įskaitant įgaliojimus priimti laikinąsias apsaugos priemones siekiant išvengti didelės žalos kolektyviniams vartotojų interesams rizikos ir nutraukti arba uždrausti pažeidimus, kuriems taikomas šis reglamentas. Peržiūra taip pat sudaro sąlygas Europos Komisijai pradėti ir koordinuoti bendrus vykdymo užtikrinimo veiksmus siekiant spręsti ES masto pažeidimų problemą. Svarbu tai, kad peržiūrėtame reglamente nenustatyta teisė ginti vartotojų, kurie nukentėjo nuo tarpvalstybinių arba net ES lygmens pažeidimų, teises. Vykdymą užtikrinančios valdžios institucijos gali patvirtinti arba prašyti prekiautojo priimti savanoriškus įsipareigojimus, susijusius su teisių gynimo priemonėmis, kuriomis siekiama ištaisyti vartotojams dėl pažeidimų, kuriems taikomas reglamentas, padarytą žalą. Vis dėlto tokie įsipareigojimai negali turėti poveikio vartotojo teisei siekti apginti savo teises atitinkamomis priemonėmis[15]. Vis dėlto derantis dėl reglamento buvo pripažintas patikimų privačiojo vykdymo užtikrinimo priemonių, papildančių viešojo vykdymo užtikrinimo priemones, poreikis. Šiame pasiūlyme nustatomos konkrečios priemonės, susijusios su individualiomis ir kolektyvinėmis vartotojų teisių gynimo priemonėmis.

Šiame pasiūlyme atsižvelgiama į galiojančias ES lygmens priemones, susijusias su individualiomis teisių gynimo priemonėmis, visų pirma į Direktyvą dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo (AGS)[16], kuria užtikrinama, kad ES vartotojai galėtų pasinaudoti kokybiškomis neteisminio vidaus ir tarpvalstybinių sutartinių ginčų sprendimo sistemomis. Valstybės narės taip pat raginamos užtikrinti kolektyvinių AGS sistemų prieinamumą. Elektroninio ginčų sprendimo platforma, kurią sukūrė Komisija[17], taip pat yra naudinga vartotojams ir prekiautojams kartu su AGS subjektų pagalba sprendžiant savo vidaus ir tarpvalstybinius ginčus dėl prekių ir paslaugų pirkimo internetu. 2013 m. AGS / EGS teisės aktai yra pritaikyti prie atskirų ieškinių dėl teisių gynimo, o Ieškinių dėl uždraudimo direktyva yra orientuota į ieškinius dėl teisių gynimo, kuriuos pareiškia valstybių narių paskirti kompetentingi subjektai, veikiantys vartotojų kolektyvinių interesų labui. 2013 m. Direktyvos dėl vartotojų AGS 27 konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad direktyva neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių sprendimui palikti galioti arba nustatyti AGS procedūras, kuriomis identiški arba panašūs komercinės veiklos subjekto ir kelių vartotojų ginčai sprendžiami bendrai. ir kad veiksmingo kolektyvinių skundų nagrinėjimo sistemos veikimo ir galimybių lengvai naudotis AGS veiksniai turėtų vienas kitą papildyti ir neturėtų būti tarpusavyje nesuderinamos procedūros. Sąjungos teisės mechanizmai, kuriuos pavieniai vartotojai turi naudoti, kad užtikrintų savo teisių įgyvendinimą, taip pat nustatyti kituose teisės aktuose, pvz., 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2015/2421, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 861/2007, nustatantis Europos ieškinių dėl

---

14 2012 m. vasario 2 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl vieningos Europos kolektyvinių ieškinių koncepcijos (2011/2089(INI)); 2017 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento rekomendacija Tarybai ir Komisijai dėl išmetamųjų teršalų matavimų automobilių sektoriuje tyrimo (2016/2908(RSP)).

15 Reglamento (ES) 2017/2394 46 konstatuojamoji dalis ir 9 straipsnio 4 dalies c punktas.

16 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo.

17 Taikoma nuo 2016 m. vasario 15 d., pagrįsta 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 524/2013 dėl elektroninio vartotojų ginčų sprendimo.

nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, ir Reglamentas (EB) Nr. 1896/2006, nustatantis Europos mokėjimo įsakymo procedūrą[18], bei 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų[19].

Kartu su pakeitimais, numatytais kitame pasiūlyme, kuris yra „Naujų galimybių vartotojams“ dokumentų rinkinio sudedamoji dalis, visų pirma taisyklėmis, kuriomis sugriežtinamos baudos ir nustatomos individualios nuo nesąžiningos komercinės praktikos nukentėjusių vartotojų teisių gynimo priemonės, dabartiniame pasiūlyme nustatyti pakeitimai padės užtikrinti geresnę prekiautojų atitiktį taikytinoms vartotojų apsaugos taisyklėms, suteiks vartotojams geresnes teisių gynimo galimybes ir taip sumažins vartotojams daromą žalą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pasiūlymas yra visiškai suderinamas su dabartinėmis Sąjungos politikos sritimis ir jas atitinka. Pasiūlymu nustatant konkretų atstovaujamųjų ieškinių mechanizmą, kuris taikomas tais atvejais, jeigu buvo arba gali būti pažeisti kolektyviniai vartotojų interesai, papildomos uždraudimo ir teisių gynimo procedūros, kurios yra prieinamos kaip sektoriuose taikomos priemonės. Geresnis Sąjungos teisės aktų, įtrauktų į pasiūlymo taikymo sritį, vykdymo užtikrinimas bus ypač naudingas įgyvendinant bendrosios skaitmeninės rinkos, kapitalo rinkų sąjungos, energetikos sąjungos ir žiedinės ekonomikos strategijas. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 11 straipsnį į pasiūlymą yra įtraukti aplinkos apsaugos reikalavimai ir jis dera su Orhuso konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais[20].

Pavyzdžiui, „Dieselgate“ tipo skandalo atveju asmenys, nukentėję nuo nesąžiningos komercinės praktikos, kaip antai klaidinančios automobilių gamintojų reklamos, galės kolektyviai pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis pareiškus atstovaujamąjį ieškinį pagal šį pasiūlymą net jeigu Sąjungos transporto priemonės tipo patvirtinimo reglamentavimo sistema savaime nėra įtraukta į I priedą. Toks kolektyvinis teisių gynimas anksčiau pagal Sąjungos teisę nebuvo numatytas.

Į šį pasiūlymą reikėtų atsižvelgti kitose Sąjungos politikos srityse. 2015 m. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Europos prieinamumo akto, kuriuo iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad viešosios įstaigos ir privatūs subjektai, turintys teisėtą interesą, galėtų imtis veiksmų vartotojų vardu. Kai pasiūlymą priims teisėkūros institucijos, Komisija pateiks pasiūlymą Europos prieinamumo aktą įtraukti į šios direktyvos taikymo sritį. Jeigu nustatoma, kad būsimi Sąjungos teisės aktai yra svarbūs apsaugant kolektyvinius vartotojų interesus, ši direktyva turėtų būti iš dalies pakeista siekiant jos I priede įterpti nuorodą. Komisija turėtų stebėti pirmiau minėtą procesą ir įvertinti jį pirmoje rengiamoje ataskaitoje, kurioje, atsižvelgiant į nuolatinius vartotojų rinkų ir politikos pokyčius, turėtų būti įvertinta šios direktyvos taikymo sritis.

Pasiūlyme neatkartojamos pirmiau nurodytos galiojančios sektoriaus taisyklės ir jis neturi poveikio taisyklėms, kuriomis nustatomos sutartinės ir nesutartinės teisių gynimo priemonės Sąjungos teisės aktų, įtrauktų į pasiūlymo taikymo sritį, pažeidimų atveju.

---

18 OL L 341, 2015 12 24, p. 1–13.

19 OL L 136, 2008 5 24, p. 3–8.

20 Ratifikuota 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimu 2005/370/EB dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais sudarymo Europos bendrijos vardu, OL L 124, 2005 5 17, p. 1.

Pasiūlymas taip pat neturi poveikio galiojantiems ES tarptautinės privatinės teisės aktams, visų pirma su teismų jurisdikcija ir taikytinais įstatymais susijusioms taisyklėms.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMAS IR PROPORCINGUMAS

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymo, kaip ir dabartinės Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos, teisinis pagrindas yra SESV 114 straipsnis, o nuoroda į jį pateikiama SESV 169 straipsnyje. Pasiūlymu siekiama aukšto lygio vartotojų apsaugos, kuri prisidėtų prie tinkamo vidaus rinkos veikimo, taip užtikrinant, kad kompetentingi subjektai galėtų pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kurių tikslas – apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus tais atvejais, kai pažeidžiama Sąjungos teisė.

• Subsidiarumo principas

Veiksmingo atstovaujamųjų ieškinių mechanizmo, kuriuo užtikrinama kolektyvinių vartotojų interesų apsauga visoje Sąjungoje ir kuris grindžiamas galiojančioje Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje nustatytais ypatumais ir pagarba valstybių narių teisinėms tradicijoms, tobulinimas sustiprins vartotojų pasitikėjimą mažmeninės prekybos rinka, įskaitant e. prekybos sritį, ir paskatins įmones laikytis Sąjungos teisės aktų. Tikėtina, kad atskirai pareikšti valstybių narių ieškiniai sukeltų dar didesnį susiskaidymą, kuris galiausiai prisidėtų prie nevienodų sąlygų vartotojams ir prekiautojams vidaus rinkoje ir skirtingų lygmenų vartotojų teisių gynimo priemonių sukūrimo Sąjungoje. Sąjungos lygmeniu, kaip siūloma, turėtų būti numatyta didesnė visų Europos vartotojų apsauga, kuri užtikrinama atstovaujamaisiais ieškiniais, kuriuos pareiškia kompetentingi subjektai, o įmonės turėtų būti skatinamos laikytis reikalavimų, taip didinant tarpvalstybinius produktų ar paslaugų mainus.

Viešojo vykdymo užtikrinimo srityje plačiai paplitę pažeidimai buvo pašalinti atlikus BVAS reglamento, kuriame nustatyta nacionalinių vykdymo užtikrinimo institucijų bendradarbiavimo procedūrinė sistema, peržiūrą. Tačiau privačiojo vykdymo užtikrinimo srityje visų valstybių narių vartotojai dar neturi veiksmingų teisių gynimo galimybių. Atsižvelgiant į didelius nustatytus valstybių narių skirtumus, susijusius su dabartinės Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos veiksmingumu, būtina ES intervencija, visų pirma siekiant tarpvalstybinio poveikio. Be to, dabar taikomų nacionalinių kolektyvinių kompensacinių teisių gynimo mechanizmų veiksmingumas ir būdai labai skiriasi, o devyniose valstybėse narėse tokių mechanizmų vis dar nėra. Sąjungos lygmeniu apibrėžta bendra atstovaujamųjų ieškinių sistema, kuri orientuota į uždraudimus ir teisių gynimo priemones, susijusias su kolektyvinių vartotojų interesų apsauga, padės užtikrinti veiksmingą ir efektyvų Sąjungos teisės aktų pažeidimų, susijusių su vidaus ir tarpvalstybiniais sandoriais, nagrinėjimą. ES veikiantys prekiautojai vis dažniau naudoja ES lygmens komercines strategijas, todėl, atsižvelgiant į didėjančią masinės žalos situacijų, kuomet vienu metu žala padaroma kelių valstybių narių vartotojams, riziką, problema ES mastu gilėja.

• Proporcingumas

Šiuo pasiūlymu neviršijama to, kas griežtai būtina nurodytiems tikslams pasiekti. Jame nereglamentuojami visi atstovaujamųjų ieškinių aspektai, tačiau dėmesys sutelkiamas tik į tam tikrus pagrindinius sistemai sukurti būtinus aspektus, kuriuos turi papildyti nacionalinio lygmens konkrečios procesinės taisyklės. Siūlomu veiksmu būtų gerbiamos valstybių narių teisinės tradicijos, nes juo nebūtų pakeičiami galiojantys nacionaliniai mechanizmai, veikiau nustatomas konkretus atstovaujamojo ieškinio mechanizmas, kuriuo užtikrinama, kad vartotojai visose valstybėse narėse galėtų pasinaudoti bent vienu mechanizmu, kuris būtų pagrįstas vienoda pagrindine procesine tvarka.

- **Priemonės pasirinkimas**

Panašiai kaip ir Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos atveju, atsižvelgiant į pirmiau minėtus tikslus, vienintelė tinkama priemonė imtis spręsti procesinės teisės klausimus, yra direktyva.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikros**

2008 m. ataskaitoje[21] dėl Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos taikymo daroma išvada, kad uždraudimų procedūra buvo gana sėkmingai naudojama nagrinėjant nacionalinius pažeidimus, tačiau nebuvo tokia veiksminga stabdant tarpvalstybinius pažeidimus. Taip iš esmės yra dėl to, kad kompetentingi subjektai neturėjo pakankamai lėšų ir žinių, kad įvertintų įvairiose valstybėse narėse galiojančias procedūras. 2012 m. ataskaitoje[22] padaryta išvada, kad, nepaisant uždraudimų apribojimų, jie buvo naudingi apsaugant ES vartotojų interesus ir suteikė nemažai galimybių tais atvejais, kai nustatytus trūkumus buvo galima pašalinti, visų pirma trūkumus, susijusius su didelėmis bylų išlaidomis ir jų trukme, procedūrų sudėtingumu, santykinai ribotu sprendimų dėl uždraudimų poveikiu ir sudėtingu jų vykdymo užtikrinimu. Šie probleminiai aspektai buvo net aktualesni tarpvalstybinį aspektą turintiems uždraudimams.

Atliekant išsamų Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos vertinimą, kuris buvo 2017 m. Komisijos atliekamos ES vartotojų ir rinkodaros teisės tinkamumo patikros sudedamoji dalis[23], buvo vertinami toliau aptariami direktyvos efektyvumo, veiksmingumo, suderinamumo, aktualumo ir ES pridėtinės vertės aspektai.

- **Efektyvumas**

Tinkamumo patikros metu patvirtinta, kad Ieškinių dėl uždraudimo direktyva yra būtina ES priemonių, kuriomis reglamentuojamas vartotojų teisės aktų vykdymo užtikrinimas, paketo sudedamoji dalis. Direktyva, kaip vykdymo užtikrinimo priemonė, kuria siekiama sustabdyti prekiautojų pažeidimus, kenkiančius kolektyviniams vartotojų interesams, vis dar atitinka tikslą, ypač atsižvelgiant į ekonomikos skaitmeninimą ir globalizaciją, dėl kurių didėja masinės žalos visoje ES rizika. Tačiau uždraudimo procedūra vis dar nepakankamai išnaudojama; jos efektyvumui trukdo tokie trūkumai, kaip, pvz., procedūros išlaidos ir sudėtingumas, kai tuo tarpu nukentėjusių vartotojų atžvilgiu pasiekti rezultatai gali būti riboti. Vertinimas parodė, kad direktyva turėtų būti taikoma efektyviau, pvz., toliau derinant uždraudimo procedūrą ir plečiant jos taikymo sritį taip, kad ji apimtų daugiau ES priemonių, susijusių su kolektyvinių vartotojų interesų apsauga. Bet kokie pakeitimai, kuriuos reikia atlikti, turėtų palengvinti galimybę kreiptis į teismą, sumažinti kompetentingų subjektų, kurie gina kolektyvinius vartotojų interesus, išlaidas ir sustiprinti atgrasomąjį uždraudimų poveikį. Ieškinių dėl uždraudimo direktyva taip pat turėtų būti pakeista taip, kad turėtų naudingesnį poveikį nuo pažeidimo nukentėjusiems vartotojams, nepaisant to, kad valstybės narės, kai tinkama, jau dabar privalo suteikti galimybę pasinaudoti priemonėmis, kuriomis siekiama pašalinti tęstinį pažeidimų, kuriems ji taikoma, poveikį. Ne visada aišku, ar direktyva vartotojų teisių gynimo tikslais taip pat taikoma kaip priemonė, kuria siekiama panaikinti

[21] COM(2008) 756 *final*, Komisijos ataskaita dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/27/EB dėl draudimų ginant vartotojų interesus taikymo.

[22] COM(2012) 635 *final*, Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus taikymo.

[23] SWD(2017) 209 *final*.

tęstinį pažeidimo poveikį. Šis neužtikrintumo aspektas plačiai vertinamas kaip pagrindinė nepakankamo efektyvumo priežastis. Vartotojai negali remtis nutartimi dėl uždraudimo, kad galėtų pasinaudoti teisių gynimo priemone. Vietoje to, vartotojai privalo teikti ieškinius dėl teisių gynimo priemonių remdamiesi tais pačiais pagrindais, kuriais dar katą įrodomas pažeidimas.

Tinkamumo patikra parodė, kad Europos vartotojai, siekdami pasinaudoti individualiomis teisių gynimo priemonėmis, šiandien susiduria su tokiomis pat kliūtimis kaip ir prieš 10 metų; tai apima pernelyg ilgą procedūros trukmę, prastai vertinamą galimybę pasinaudoti teisių gynimo priemone, ankstesnę nesėkmingą patirtį, susijusią su skundo pateikimu, netikrumą dėl savo teisių, nežinojimą, kur arba kaip pateikti skundą, ir psichologines kliūtis. Nėra prievolės skelbti bylos rezultatą, todėl vartotojai nėra informuojami apie pažeidimą, o pažeidimus darantys prekiautojai nėra atgrasomi pasinaudojant tokio viešumo „paskelbimo ir sugėdinimo“ poveikiu. Be to, tarpvalstybinių pažeidimų atveju uždraudimai nėra dažnai naudojami, o įvairių valstybių narių kompetentingi subjektai nepakankamai bendradarbiauja tarpusavyje keisdamiesi geriausia patirtimi arba rengdami bendras strategijas, kad pasipriešintų plačiai paplitusiems pažeidimams.

- **Veiksmingumas**

Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje nenustatytos jokios konkrečios prievolės prekiautojams, kurie laikosi reikalavimų, nes jos tikslas – sustabdyti prekiautojų daromus materialinės ES teisės pažeidimus. Be to, dėl ieškinio pavieniai vartotojai nepatiria jokių išlaidų, nes jie nėra kompetentingo subjekto inicijuotos procedūros šalys. Priešingai, tais atvejais, kai pažeidimas sukelia plataus masto pasekmes, o pavieniai vartotojai dėl įvairių priežasčių, pvz., dėl to, kad nežino, kokios yra jų teisės, lėšų trūkumo arba psichologinių kliūčių, nesiima teisinių veiksmų, subjekto pareikštas kolektyvinis ieškinys, kuriuo siekiama nutraukti pažeidimą ir uždrausti jį ateityje, yra naudingas visiems nukentėjusiems vartotojams. Tinkamumo patikros metu padaryta išvada, kad prekiautojai, kurie laikosi reikalavimų, nepatyrė jokių su direktyva susijusių išlaidų, išskyrus su esminėmis taisyklėmis susijusias išlaidas. Vienintelės papildomos išlaidos būtų susijusios su bet kokiais pareikštais nepagrįstais ieškiniais. Tačiau tinkamumo patikros metu nenustatyta jokių įrodymų, kad kompetentingi subjektai ES pagal direktyvą būtų pareiškę nepagrįstų ieškinių.

- **Suderinamumas**

Tinkamumo patikros metu patvirtinta, kad Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos taikymo sritis turėtų būti praplėsta, kad apimtų daugiau ES teisės aktų, susijusių su vartotojų apsauga, bent jau suderinant ją su BVAS reglamento taikymo sritimi, nes tai padėtų užtikrinti didesnį direktyvos suderinamumą su kitomis ES lygmeniu nustatytomis uždraudimo procedūromis.

- **Aktualumas**

Remiantis surinktais duomenimis ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais, galima patvirtinti, kad Ieškinių dėl uždraudimo direktyva išlieka aktuali. Jos tikslai ir turinys dera su pokyčiais rinkoje ir su dabartiniais vartotojų elgsenos poreikiais ir tendencijomis. Vertinimas parodė, kad su vartotojų apsauga ir vidaus rinkos integracija susiję siekiami tikslai išlieka itin aktualūs.

- **ES pridėtinė vertė**

Tinkamumo patikros metu nustatyta, kad vartotojų apsaugos lygis keliose valstybėse narėse būtų žemesnis, jeigu ES nebūtų nustačiusi pareigos sukurti uždraudimo procedūra pagrįstą kolektyvinį vykdymo užtikrinimo mechanizmą, kuriuo būtų apsaugomi kolektyviniai vartotojų interesai. Suinteresuotieji subjektai patvirtino Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos

pridėtinę vertę tose valstybėse narėse, kuriose uždraudimo procedūros buvo nustatytos pirmą kartą ir tose, kuriose galiojantys mechanizmai buvo patobulinti po to, kai direktyva buvo priimta. Nors kelios valstybės narės jau buvo nustačiusios su konkrečių rūšių pažeidimais susijusias uždraudimo procedūras, pvz., nesąžiningos komercinės praktikos įstatymas arba nesąžiningos sutarčių sąlygos, tačiau jų teisės aktuose tuo metu nebuvo numatytos visos vartotojų teisės sritys, kurios dabar yra įtrauktos į direktyvos I priedą.

Be to, Kolektyvinio teisių gynimo ataskaitoje padaryta išvada, kad 2013 m. Komisijos rekomendacija buvo Europos kolektyvinio teisių gynimo modelio principų orientyras. Tačiau joje taip pat nustatyta, kad teisiniu požiūriu beveik nebuvo imtasi su rekomendacijos įgyvendinimu susijusių tolesnių veiksmų[24]. Todėl galimybės kreiptis į teismą palengvinimo potencialas dar nėra visiškai išnaudojamas. Nors rekomendacija turi horizontalųjį aspektą, atsižvelgiant į skirtingas sritis, kuriose gali būti padaroma masinė žala, tai, kad nėra ES lygmens kolektyvinio teisių gynimo mechanizmo, turi ypatingą praktinę reikšmę vartotojų apsaugai, kaip rodo konkrečios bylos, įskaitant su dyzelinių variklių išmetamais teršalais susijusią bylą. Europos Komisija pranešė, kad, siekdama imtis tolesnių veiksmų po šio vertinimo, ji daugiau dėmesio skirs Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos vykdymo užtikrinimo ir teisių gynimo aspektų stiprinimui.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Siūloma direktyva grindžiama išsamiu konsultaciniu darbu, atliktu per tinkamumo patikrą 2016–2017 m., 2017 m. raginimu pateikti kolektyvinio teisių gynimo įrodymus, ir papildomomis tikslinėmis konsultacijomis su atitinkamais valstybių narių valdžios institucijų tinklais, teisės specialistais, vartotojų organizacijomis ir verslo organizacijomis, kurios buvo vykdomos atsižvelgiant į šios iniciatyvos poveikio vertinimą.

Per tikslines konsultacijas dauguma suinteresuotųjų subjektų, išskyrus verslo organizacijas, išreiškė savo bendrą paramą siūlomiems pakeitimams, kuriais siekiama didesnio ieškinių, susijusių su kolektyvinių vartotojų interesų apsauga, veiksmingumo. Visų pirma valstybių narių institucijos ir vartotojų organizacijos rėmė papildomas Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje nustatytas teisių gynimo galimybes. Požiūris į galimą verslo organizacijų, kaip kompetentingų subjektų, vaidmenį buvo nevienalytis. Dauguma suinteresuotųjų subjektų nurodė, kad siūlomi pakeitimai padėtų atgrasyti nuo ES teisės aktų nesilaikymo ir sumažintų vartotojų nuostolius masinės žalos atvejais. Pateikdami grįžtamąją informaciją dėl pradžios poveikio vertinimo, įmonių atstovai ir valdžios institucijos išreiškė susirūpinimą dėl teisių gynimo galimybių nustatymo ES lygmeniu, o vartotojų organizacijos, mokslo ir tyrimų įstaigos ir piliečiai išreiškė bendrą pritarimą. Dauguma respondentų pritarė tam, kad bet kokie ES lygmens veiksmai turėtų derėti su valstybių narių teisinėmis tradicijomis ir jais turėtų būti numatytos apsaugos nuo piktnaudžiavimo rizikos priemonės.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

2007–2017 m. Komisija ir išorės rangovai surengė keletą apklausų, konsultacijų ir atliko keletą tyrimų dėl Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos taikymo, dėl procesinės vartotojų apsaugos pagal ES vartotojų teisę ir dėl kolektyvinio teisių gynimo padėties ES; paskutiniu metu – įgyvendinant 2013 m. rekomendaciją.

---

[24] Kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų prieinamumas ir apsaugos nuo galimo piktnaudžiavimo tokiais mechanizmais priemonių įgyvendinimas valstybėse narėse vis dar labai skiriasi. Rekomendacijos poveikis matomas dviejose valstybėse narėse, kuriose po rekomendacijos priėmimo buvo priimti nauji teisės aktai (BE ir LT), taip pat SI, kurioje pateiktas pasiūlymas dėl naujo teisės akto, ir tam tikru mastu valstybėse narėse, kuriose po 2013 m. buvo keičiami teisės aktai (FR ir UK).

Šiame pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto atsižvelgiama į jų rezultatus siekiant stiprinti vartotojų kolektyvinių interesų apsaugą ir pagerinti teisių gynimo galimybes.

- **Poveikio vertinimas**

Atliktas šio pasiūlymo poveikio vertinimas[25]. Reglamentavimo patikros valdyba (angl. RPV) 2018 m. sausio 12 d. iš pradžių priėmė neigiamą nuomonę, kurioje pateikė išsamias pastabas. 2018 m. vasario 9 d. RPV priėmė teigiamą nuomonę[26], kurioje pateikė papildomas pastabas dėl pakartotinai pateikto poveikio vertinimo, kuris buvo atliktas iš esmės peržiūrėjus pradinį projektą. Poveikio vertinimo I priede paaiškinama, kaip buvo atsižvelgta į RPV pastabas. Visų pirma pirmoje RPV pastaboje buvo teigiama, kad poveikio vertinime nepakankamai įrodytas poreikis ES lygmeniu imtis teisėkūros veiksmų dėl kolektyvinio teisių gynimo. Keletas skirsnių buvo peržiūrėti siekiant aiškiau parodyti poreikį imtis veiksmų atsižvelgiant į keletą masinės žalos atvejų, kai Europos vartotojai negalėjo apginti savo teisių. Komisijos per 15 metų surinkti įrodymai, įskaitant pasirengimą 2008 m. Žaliajai knygai dėl kolektyvinio žalos atlyginimo vartotojams ir 2008 m. baltajai knygai dėl ieškinių dėl žalos, patirtos dėl antimonopolinių taisyklių pažeidimo, atlyginimo parodė, kad be kolektyvinio teisių gynimo mechanizmo nėra veiksmingos apsaugos. Papildomas dėmesys atkreiptas į 2018 m. Komisijos ataskaitos dėl 2013 m. rekomendacijos išvadas, ypač į šios rekomendacijos ribotą poveikį gerinant padėtį daugumoje valstybių narių, ir į 2017 m. Europos Parlamento rekomendaciją dėl išmetamųjų teršalų matavimų automobilių sektoriuje tyrimo. Buvo pateikta papildoma informacija apie valstybių narių institucijų, kurios per tikslines konsultacijas pritarė papildomų teisių gynimo mechanizmų numatymui Ieškinių dėl uždraudimo direktyvoje, skaičių (21), be to, buvo išsamiau apibūdinta, kokio masto teisinių pokyčių turi imtis valstybės narės.

Siekiant pagerinti atitiktį reikalavimams, poveikio vertinime, be pagrindinio scenarijaus, išnagrinėtos trys galimybės: 1) galimybė tik padidinti atgrasomąjį pobūdį ir viešojo vykdymo užtikrinimo proporcingumą nustatant griežtesnes taisykles dėl baudų ir veiksmingesnę uždraudimų procedūrą; 2) galimybė šias priemones papildyti vartotojo teise į individualias teisių gynimo priemones ir 3) galimybė nustatyti papildomas kolektyvinio vartotojų teisių gynimo priemones. Pirmenybė buvo teikiama 3 galimybei, kurioje suderinamos visos priemonės. Šiame pasiūlyme nagrinėjama 3 galimybė, susijusi su veiksmingesne uždraudimų procedūra, kuri papildoma kolektyvinio vartotojų gynimo priemonėmis.

1 galimybė apėmė uždraudimo procedūros, kuri aptariama šiame pasiūlyme, pakeitimų rinkinį. Atlikus poveikio vertinimą, padaryta išvada, kad direktyvos peržiūrai nėra realių alternatyvų, nes peržiūros metu būtų sprendžiamos per visas atitinkamas konsultacijas iškeltos bendros problemos, susijusios su dabartinės procedūros kaina, trukme ir sudėtingumu. Pagal 3 galimybę, kuriai teikiama pirmenybė, išlaikomi visi 1 galimybės pakeitimai ir papildomai numatomas tvirtesnis kolektyvinio teisių gynimo mechanizmas, kuris aptariamas šiame pasiūlyme. Atlikus poveikio vertinimą, padaryta išvada, kad pasirinkus 3 galimybę, kuriai teikiama pirmenybė, kitaip nei pagal 1 galimybę, būtų numatytos tvirtesnės paskatos prekiautojams laikytis ES vartotojų teisės aktų. Pavyzdžiui, atgrasomasis teisių gynimo priemonių, kuriomis gali pasinaudoti nesąžiningos komercinės praktikos aukos, poveikis pasirinkus 3 galimybę bus didesnis, nes, kaip patvirtina 2017 m. vartotojų sąlygų rezultatų suvestinė[27], vartotojai būtų labiau linkę naudotis Nesąžiningos komercinės veiklos

[25] SWD(2018) 96.

[26] SEC(2018) 185.

[27] 2017 m. rezultatų suvestinėje daroma išvada, kad pagrindinės priežastys, dėl kurių vartotojai nesiima veiksmų kilus problemomis, yra: pernelyg ilga procedūrų trukmė (32,5 proc. vartotojų būtent dėl to

direktyvoje nustatytomis teisių gynimo priemonėmis, jeigu jiems taip pat būtų suteikta prieiga prie praktinio kolektyvinio mechanizmo, kuriuo naudodamasis kompetentingas subjektas jų bylą išnagrinėtų jų vardu. Tie patys argumentai taikomi bendriems tikslams, susijusiems su vartotojų interesų apsauga ir aukšto lygio vartotojų apsaugos užtikrinimu. Šie tikslai geriausiai būtų pasiekti pasirinkus 3 galimybę, nes ji turėtų didžiausią poveikį atsižvelgiant į atitikties ES vartotojų teisės aktams pagerinimą. Griežtesni kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai padėtų užtikrinti aukštesnio lygio vartotojų apsaugą masinės žalos atvejais ir sumažintų vartotojų nuostolius. Kalbant apie bendrą tikslą skatinti sklandų vidaus rinkos funkcionavimą, visos trys galimybės prisidėtų prie sąžiningesnės konkurencijos, nes jomis nebūtų sukuriamas nesąžiningas pranašumas, kurį galėtų įgyti reikalavimų nesilaikantys prekiautojai, palyginti su tais prekiautojais, kurie laikosi reikalavimų. Tačiau geriausias bendras rezultatas, atsižvelgiant į prekiautojų, kurie laikosi reikalavimų, padėtį, būtų pasiektas pasirinkus 3 galimybę, nes griežtesnių kolektyvinio teisių gynimo mechanizmų nustatymas dar labiau prisidėtų prie sąžiningos konkurencijos, kuri būtų naudinga prekiautojams, kurie laikosi reikalavimų.

Kalbant apie veiksmingumą, pažymėtina, kad įgyvendinant visas galimybes gali būti patiriamos pradinės galimybių nagrinėjimo išlaidos, tačiau prekiautojai, kurie laikosi reikalavimų, taip pat galėtų sutaupyti. Duomenys apie išlaidas ir sutaupytas lėšas buvo surinkti per konsultacijas, surengtas atliekant poveikio vertinimą, tačiau tik nedaug respondentų galėjo pateikti kiekybinius įverčius. Dėl 1 galimybės pažymėtina, kad dauguma verslo asociacijų manė, kad dėl uždraudimų procedūros peržiūros galėtų padidėti draudimo nuo ieškinių masinės žalos atvejais įmokos, todėl direktyva būtų dažniau naudojamasi. 3 galimybė apima 1 galimybės išlaidas ir su kolektyviniu teisių gynimu susijusias išlaidas. Nacionalinės institucijos teismų ir administracinių institucijų įgyvendinimo ir veiklos išlaidas vertino skirtingai, tačiau nemanė, kad tokios išlaidos yra didelės. Kompetentingų subjektų nuomonė buvo įvairi, jie pateikė panašius skaičius prognozuodami padidėjusias ar sumažėjusias išlaidas. Kalbant apie prekiautojus, kurie laikosi reikalavimų, taikant 3 galimybę tarpvalstybine prekyba užsiimantys prekiautojai dėl tolesnio nacionalinių procedūrų derinimo patirtų nedideles ir mažesnes išlaidas.

Atsižvelgiant į tai, kad 3 galimybė yra plačiausio pobūdžio, tai taip pat reiškia didesnes išlaidas, palyginti su kitomis galimybėmis. Kita vertus, pagal visas galimybes tarpvalstybine prekyba užsiimantys prekiautojai dėl to, kad taisyklės būtų labiau suderintos, turėtų galimybę sutaupyti. Visų pirma turėtų būti aiškiau aptartos galimos pasekmės prekiautojams tuo atveju, jeigu jie nesilaikytų reikalavimų, o tai reiškia, kad būtų patiriama mažiau ir tiksliau apskaičiuojamų rizikos vertinimo išlaidų. Daugiau tokių lėšų būtų sutaupoma pagal 3 galimybę, nes jos taikymo sritis, palyginti su kitomis galimybėmis, yra platesnė. Viešojo vykdymo užtikrinimo institucijų ir teismų išlaidos, atsižvelgiant į visas galimybes, gali reikšti didesnį vykdymo užtikrinimo ir teismo bylų skaičių. Tačiau tikėtina, kad šias išlaidas atsvers bendrai sumažėjęs ES vartotojų teisės pažeidimų skaičius, supaprastinimo poveikis ir procedūrų veiksmingumas, kurie būtų patirti pagal visas galimybes. Tokios sutaupytos lėšos pagal 3 galimybę dėl jos platesnės taikymo srities ir didesnio atgrasomojo pobūdžio būtų didesnės.

---

nesiėmė veiksmų); manymas, kad tikimybė pasinaudoti teisių gynimo priemone yra menka (19,6 proc.); ankstesnė nesėkmingo skundų nagrinėjimo patirtis (16,3 proc.); netikrumas dėl vartotojų teisių (15,5 proc.); nežinojimas, kur ir kaip pateikti skundą (15,1 proc.); psichologinės kliūtys (13,3 proc.).

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Kadangi tai yra galiojančio teisės akto peržiūra, jam taikoma Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT). Todėl Komisija išnagrinėjo galimybes supaprastinti ir sumažinti naštą. Pagrindinis šio pasiūlymo uždavinys – sustiprinti atstovaujamuosius ieškinius, kurie yra prieinami kolektyvinių vartotojų interesų apsaugos tikslais. Atsižvelgiant į tai, kad šiame pasiūlyme aptariama Sąjungos teisė taikoma visiems prekiautojams, įskaitant labai mažas įmones, pagal šį pasiūlymą tokioms įmonėms nedaromos jokios išimtys.

Dėl duomenų trūkumo supaprastinti aspektai nebuvo kiekybiškai įvertinti. Tačiau analizė parodė, kad, atsižvelgiant į integruotas apsaugos priemones ir kompetentingų subjektų, kuriems leista pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, priežiūrą, nesitikima, kad dėl siūlomo teisės akto gerokai padidės prekiautojų, kurie laikosi reikalavimų, išlaidos. Be to, pažeidimų atveju prekiautojams taip pat būtų naudingas didesnis teisinis tikrumas ir galimybė nuo pažeidimo nukentėjusiems atitinkamiems vartotojams bendrus fakto ir teisės klausimus išspręsti pareiškiant vieną atstovaujamąjį ieškinį. Tarpvalstybine prekyba užsiimančių prekiautojų išlaidos sumažėtų dėl tolesnio nacionalinių procedūrų, kuriomis užtikrinama kolektyvinių vartotojų interesų apsauga, derinimo. Galiausiai atstovaujamųjų ieškinių stiprinimas gali padėti sukurti vienodas veiklos sąlygas prekiautojams.

- **Pagrindinės teisės**

Siūloma direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, kurie pripažinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ir ji turi būti aiškinama ir taikoma atsižvelgiant į tas teises ir principus.

Pasiūlymu visų pirma prisidedama užtikrinant aukšto lygio vartotojų apsaugą (Chartijos 38 straipsnis).

Pasiūlymas taip pat palengvina vartotojų galimybę įgyvendinti Chartijos 47 straipsnyje nustatytą jų teisę į veiksmingą teisių gynimą, nes nustatant atstovaujamojo ieškinio modelį prisidedama prie jų interesų apsaugojimo ir vykdymo užtikrinimo. Atstovaujamojo ieškinio modelis visų pirma gali padėti pašalinti tokias situacijas, kuriose pavieniai vartotojai gali būti atgrasomi nuo bandymo ginti savo teises teisme dėl, pvz., didelių bylinėjimosi išlaidų, visų pirma nagrinėjant nedidelės vertės ieškinius. Tuo pat metu siūlomas modelis neužkerta kelio ir netrukdo pavieniams vartotojams kreiptis į teismą laikantis 47 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Be to, pasiūlymu valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad dėl pareikšto atstovaujamojo ieškinio būtų sustabdomi arba nutraukiami bet kokiems atitinkamų vartotojų teisių gynimo ieškiniams taikytini senaties terminai, jeigu susijusioms teisėms pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę taikomas senaties terminas.

Pasiūlymu nustatoma vartotojų kolektyvinių interesų ir prekiautojų teisių, susijusių su atstovaujamaisiais ieškiniais, pusiausvyra ir visapusiškai atsižvelgiama į su laisve užsiimti verslu (Chartijos 16 straipsnis) susijusius reikalavimus.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Siūloma direktyva nustatoma, kad valstybės narės ir Komisija remia ir palengvina kompetentingų subjektų bendradarbiavimą ir geriausios jų praktikos ir patirties, susijusios su tarpvalstybinių ir vidaus pažeidimų sprendimu, mainus ir sklaidą. Dėl šios priežasties Komisijoje atsiras papildomas darbo krūvis, kuriam įveikti numatoma paskirti vieną visą darbo dieną dirbantį pareigūną. Šie ištekliai bus gauti perskirsčius ir naujai apmokius esamus darbuotojus.

Papildomos kompetentingų subjektų gebėjimų stiprinimo ir veiklos koordinavimo išlaidos gali būti dengiamos iš 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietybės programos, be to, kitoje pagal daugiametę finansinę programą rengiamoje programoje taip pat gali būti numatomos panašios finansavimo galimybės. Išsami informacija pateikiama prie šio pasiūlymo pridedamoje finansinėje pažymoje.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Siūlomoje direktyvoje numatyta, kad Komisija reguliariai peržiūrės direktyvos poveikį. Komisija stebės, kaip direktyvoje numatytus atstovaujamuosius ieškinius visoje Sąjungoje naudoja kompetentingi subjektai.

- **Aiškinamieji dokumentai**

Norint veiksmingai perkelti siūlomą direktyvą į nacionalinę teisę, reikės atlikti konkrečius ir tikslinius susijusių nacionalinių taisyklių pakeitimus. Siūlomoje direktyvoje nustatyti tam tikri pagrindiniai aspektai, kuriuos privalu papildyti keliomis nacionalinio lygmens procesinėmis taisyklėmis. Taigi, kad Komisija galėtų stebėti, ar direktyva į nacionalinę teisę perkelta teisingai, valstybėms narėms nepakanka perkelti įgyvendinimo nuostatų tekstus, nes gali prireikti bendrai įvertinti naują tvarką pagal nacionalinius teisės aktus. Dėl šios priežasties valstybės narės turėtų taip pat siųsti Komisijai aiškinamuosius dokumentus, kuriuose būtų paaiškinta, kuriomis egzistuojančiomis arba naujomis nuostatomis pagal nacionalinius teisės aktus siekiama įgyvendinti atskiras siūlomoje direktyvoje nustatytas priemones.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnyje apibrėžiamas direktyvos dalykas. Direktyvos tikslas (kaip ir jos pirmtakės Direktyvos 2009/22/EB) – užtikrinti, kad kompetentingi subjektai galėtų pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriais siekiama apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus. Jame aiškiai nurodoma, kad valstybės narės gali numatyti kitas procesines priemones, kuriomis siekiama nacionaliniu lygmeniu apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus.

2 straipsnyje nurodoma direktyvos taikymo sritis pateikiant nuorodą į I priede išvardytus Sąjungos teisės aktus, kuriuose yra nuostatų, reglamentuojančių prekiautojo ir vartotojo santykius, todėl jie yra svarbūs apsaugant kolektyvinius vartotojų interesus. Todėl taikymo sritis apima visus prekiautojų padarytus I priedo sąraše nurodytų Sąjungos teisės aktų pažeidimus, kurie padaro arba gali padaryti žalos kolektyviniams vartotojų interesams įvairiuose sektoriuose, pvz., finansinių paslaugų teikimo, energetikos, telekomunikacijų, sveikatos ir aplinkos. Visų pirma į taikymo sritį patenka Sąjungos teisės aktai, kuriems taikoma dabartinė Ieškinių dėl uždraudimo direktyva, be to, siūloma direktyva yra suderinta su peržiūrėto BVAS Reglamento (ES) 2017/2394 taikymo sritimi. Šiuo reglamentu sustiprinamas tarpvalstybinis viešasis vykdymo užtikrinimas ir sudaromos sąlygos Komisijai pradėti ir koordinuoti bendrus vykdymo užtikrinimo veiksmus siekiant išspręsti ES masto pažeidimus, nenustatant teisės ginti nuo tokių tarpvalstybinių pažeidimų nukentėjusių vartotojų teisių. Todėl šioje direktyvoje nustatytos konkrečios priemonės, susijusios su individualiu ir kolektyviniu vartotojų teisių gynimu, papildo peržiūrėtą reglamentą, siekiant padidinti jo veiksmingumą. Siekdama užtikrinti, kad direktyvos taikymo sritis išliktų aktuali, Komisija ypatingą dėmesį skirs galimam poreikiui įtraukti I priedą iš dalies keičiančias nuostatas į bet kurį būsimą naują Sąjungos teisės aktą, kuriuo reglamentuojami prekiautojo ir

vartotojo santykiai. Direktyvos taikymo srities klausimui taip pat bus skiriamas ypatingas dėmesys, kai Komisija atliks šios direktyvos vertinimą.

3 straipsnyje pateikiamos direktyvoje taikomų svarbių sąvokų apibrėžtys, t. y. vartotojo, prekiautojo, kolektyvinių vartotojų interesų, atstovaujamojo ieškinio, praktikos ir galutinio sprendimo.

4 straipsnyje nustatyti kriterijai, kuriuos turi atitikti kompetentingi subjektai, kad jiems būtų suteikta teisė pareikšti atstovaujamuosius ieškinius pagal direktyvą, taip pat valstybių narių prievolės, susijusios su kompetentingų subjektų paskyrimu. Kompetentingi subjektai turės atitikti tam tikrus kriterijus, visų pirma jie turi būti ne pelno siekiantys subjektai ir turėti teisėtą interesą užtikrinti, kad būtų laikomasi atitinkamos Sąjungos teisės nuostatų. Kadangi kompetentingo subjekto statusas visų pirma galės būti suteikiamas vartotojų organizacijoms ir nepriklausomoms viešosioms įstaigoms, šioje nuostatoje taip pat numatyta galimybė valstybėms narėms priimti sprendimą dėl to, kokias priemones pagal direktyvą galėtų rinktis konkrečios rūšies kompetentingi subjektai arba konkretus kompetentingas subjektas.

5 straipsnyje nustatytos priemonės, kurias būtų galima prašyti taikyti pagal direktyvą pareiškiant atstovaujamuosius ieškinius. Šias priemones gali sudaryti nutartis dėl uždraudimo, kuri galiotų kaip laikinoji apsaugos priemonė, arba nutartis dėl uždraudimo, kuria būtų nustatomas pažeidimas ir priemonės, kuriomis būtų siekiama panaikinti tęstinį pažeidimų poveikį, įskaitant nutartis dėl teisių gynimo. Kompetentingiems subjektams bus leidžiama prašyti taikyti pirmiau minėtas priemones viename atstovaujamajame ieškinyje.

6 straipsnyje nustatyti procesiniai atstovaujamųjų ieškinių, kuriais siekiama priimti direktyvoje numatytą nutartį dėl teisių gynimo, kuri naudojama kaip tęstinio pažeidimų poveikio pašalinimo priemonė, pareiškimo būdai. Paprastai turi būti priimama nutartis dėl teisių gynimo. Išimtiniais atvejais, kurie pasitaiko sudėtingose bylose, valstybės narės gali įgalioti teismus ir administracines institucijas vietoje nutarties dėl teisių gynimo priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimą dėl prekiautojo atsakomybės vartotojų, kuriems dėl pažeidimo buvo padaryta žala, atžvilgiu. Tačiau galimybė priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimą neturėtų būti prieinama abiejų rūšių bylose, vis dėlto teismas arba administracinė institucija turėtų priimti nutartį dėl teisių gynimo. Tai visų pirma yra bylos, kuriose galima nustatyti vartotojus, kurių atžvilgiu taikoma ta pati praktika, ir kurie patyrė panašią žalą per tam tikrą laikotarpį arba dėl pirkimo, pvz., ilgalaikių vartojimo sutarčių atveju. Antros rūšies bylos vadinamos mažos vertės bylomis, kuriose vartotojai patyrė tokius mažus nuostolius, kad būtų neproporcinga vartotojų atžvilgiu taikyti teisių gynimo priemones. Šiais dviem atvejais taip pat reikalingi konkretūs procesiniai metodai. Visų pirma, antros rūšies bylose, nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį, valstybėms narėms nereikėtų gauti atitinkamų vartotojų įgaliojimų, o lėšos, kurios buvo priskirtos kaip teisių gynimo priemonė, turėtų būti skirtos visuomeninėms reikmėms, susijusioms su kolektyviniais vartotojų interesais, pvz., informavimo kampanijoms.

Pagal **7 straipsnį** reikalaujama, kad kompetentingi subjektai visapusiškai laikytųsi skaidrumo principo dėl savo veiklos finansavimo apskritai, o ypač kiek tai susiję su lėšomis, kuriomis remiamas konkretus atstovaujamasis ieškinys dėl teisių gynimo, ir taip sudarytų sąlygas teismams arba administracinėms institucijoms įvertinti, ar tarp finansavimą teikiančios trečiosios šalies ir kompetentingo subjekto gali būti interesų konfliktas, siekiant išvengti piktnaudžiavimo bylinėjimusi rizikos, pvz., tarp konkurentų, taip pat įvertinti, ar finansavimą

teikianti trečioji šalis turi pakankamai išteklių, kad įvykdytų savo finansinius įsipareigojimus, jei kompetentingo subjekto pareikštas ieškinys nebūtų patenkintas.

8 straipsnyje nustatytos pagal direktyvą sudaromų kolektyvinių taikių susitarimų taisyklės. Valstybės narės turi galimybę nustatyti procedūrą, kurią taikant teismas arba administracinė institucija galėtų patvirtinti kolektyvinį taikų susitarimą, kurį kompetentingas subjektas ir tariamas pažeidimo vykdytojas pasiekė prieš pradedant tos pačios valstybės narės teisme arba administracinėje institucijoje nagrinėti atstovaujamąjį ieškinį dėl tos pačios to paties prekiautojo praktikos. Jeigu nagrinėjamas atstovaujamasis ieškinys, ieškinio nagrinėjimą prižiūrintis teismas arba administracinė institucija visada turėtų turėti galimybę pasiūlyti šalims taikiai susitarti dėl teisių gynimo. Valstybių narių, kurios nuspręs leisti sudėtingose bylose, kurios nepriklauso 6 straipsnio 3 dalyje nurodytų dviejų konkrečių bylų rūšims, priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimus dėl pažeidimą padariusio prekiautojo atsakomybės atitinkamų vartotojų atžvilgiu, teismas arba administracinė institucija, priimantys tokį deklaratyvaus pobūdžio sprendimą, visada turės galimybę atstovaujamojo ieškinio šalių prašyti taikiai susitarti dėl teisių gynimo. Visomis pirmiau išvardytomis aplinkybėmis pasiektus kolektyvinius taikius susitarimus peržiūrės teismas arba administracinė institucija, kad užtikrintų jų teisėtumą ir sąžiningumą. Su patvirtintu kolektyviniu taikiu susitarimu susijusiems vartotojams visada bus suteikta galimybė sutikti arba nesutikti su susitarime nustatytu teisių gynimu.

9 straipsnyje nustatytos taisyklės, pagal kurias reikalaujama, kad pažeidimą padaręs prekiautojas tinkamai informuotų atitinkamus vartotojus apie galutines nutartis dėl uždraudimų, galutinius sprendimus dėl priemonių, kuriomis panaikinamas tęstinis pažeidimų poveikis, įskaitant galutines nutartis dėl teisių gynimo, ir, jei taikoma, deklaratyvaus pobūdžio sprendimus dėl prekiautojo atsakomybės vartotojų atžvilgiu, taip pat galutinius sprendimus, kuriais patvirtinami pagal šią direktyvą sudaryti taikūs susitarimai. Šia nuostata užtikrinamas vartotojų informavimas apie teisės pažeidimą ir jų galimybes apginti savo teises.

10 straipsnyje nustatytas vidaus ir tarpvalstybinėse bylose dėl teisių gynimo priimtų galutinių sprendimų, kuriais nustatomas Sąjungos teisės aktų, kuriems taikoma ši direktyva, pažeidimas, poveikis. Pagal šią nuostatą teismo arba administracinės institucijos galutiniai sprendimai, priimti taikant viešojo vykdymo užtikrinimo procedūras, galutinės nutartys dėl uždraudimų, kuriomis nustatomas Sąjungos teisės pažeidimas, arba galutiniai deklaratyvaus pobūdžio sprendimai dėl prekiautojo atsakomybės už pažeidimą atitinkamų vartotojų atžvilgiu, kurie priimami nagrinėjant pagal šią direktyvą pareikštą atstovaujamąjį ieškinį, turės įrodomąjį poveikį nagrinėjant vėlesnius ieškinius dėl teisių gynimo. Tokius ieškinius dėl teisių gynimo vartotojai gali pareikšti atskirai, įtraukti juos į pagal šią direktyvą pareikštą atstovaujamąjį ieškinį arba, jei įmanoma, taikydami kitą kolektyvinį teisių gynimo mechanizmą pagal nacionalines taisykles. Jeigu sprendimas, kuriuo nustatomas pažeidimas, tampa galutinis, jis turėtų būti laikomas nepaneigiamu įrodymu bet kurioje vėlesnėje byloje dėl teisių gynimo, iškeltoje toje pačioje valstybėje narėje. Taip bus išvengta teisinio netikrumo ir nereikalingų išlaidų, kurias patirtų visos dalyvaujančios šalys, įskaitant teismus. Dėl tų pačių priežasčių tarpvalstybinėse bylose teismo arba administracinės institucijos galutiniai sprendimai, priimti taikant viešojo vykdymo užtikrinimo procedūras, ir galutinės nutartys dėl uždraudimų, kuriomis nustatomas Sąjungos teisės pažeidimas pagal šią direktyvą, bus nuginčijamosios prezumpcijos dėl padaryto Sąjungos teisės pažeidimo pagrindas. Toks poveikis nenumatytas deklaratyvaus pobūdžio sprendimų dėl prekiautojo atsakomybės už pažeidimą atitinkamų vartotojų atžvilgiu atveju, nes nacionalinės taisyklės, kuriomis reglamentuojama atsakomybė, ES gali labai skirtis.

11 straipsnyje numatytas stabdomasis atstovaujamojo ieškinio poveikis atsižvelgiant į ieškiniams dėl teisių gynimo taikomus senaties terminus. Juo papildomos nuostatos dėl galutinių nutarčių dėl uždraudimų, kuriomis nustatomas pažeidimas ir kurios priimtos nagrinėjant pagal direktyvą pareikštus atstovaujamuosius ieškinius, poveikio ir nuo pažeidimo nukentėjusiems vartotojams suteikiama pagrįsta galimybė pareikšti ieškinį dėl teisių gynimo kartu su atstovaujamaisiais ieškiniais, kurie jų vardu buvo pareikšti pagal šią direktyvą, arba atskirai.

12 straipsniu užtikrinamas spartus visos procedūros taikymas. Pagal jį valstybės narės turi pareigą užtikrinti, kad visi atstovaujamieji ieškiniai būtų nagrinėjami kuo skubiau ir kad atstovaujamieji ieškiniai, kuriuose prašoma priimti nutartį dėl laikino uždraudimo, būtų nagrinėjami pagreitinta tvarka. Šiuo straipsniu užtikrinama galimybė kuo greičiau užkirsti kelią bet kokios tolesnės žalos, kurią sukelia prekiautojo praktika, dėl kurios yra pareikštas atstovaujamasis ieškinys, atsiradimui.

13 straipsnyje teismui arba administracinei institucijai, prižiūrinčiai atstovaujamojo ieškinio nagrinėjimą, nustatyta galimybė atstovaujamąjį ieškinį pareiškusio kompetentingo subjekto prašymu priimti nutartį, kad prekiautojas atsakovas pateiktų bylai svarbius įrodymus, kuriais jis disponuoja. Norint nustatyti pažeidimą, pažeidimo ir vartotojams padarytos žalos priežastinį ryšį ir kiekybiškai įvertinti faktinę atitinkamiems vartotojams padarytą žalą, reikia atlikti faktų ir ekonominę analizę. Tam tikrus svarbius įrodymus, kurie kompetentingam subjektui bus reikalingi norint apginti savo bylą, turės atsakovas, o kompetentingas subjektas neturės prieigos prie tų įrodymų. Tą patį galima būtų pasakyti ir apie informaciją, kuri yra būtina norint tinkamai informuoti atitinkamus vartotojus apie nagrinėjamą atstovaujamąjį ieškinį. Šia nuostata bus užtikrinama, kad visose valstybėse narėse būtų nustatytas minimalus veiksmingos prieigos prie informacijos, kuri kompetentingiems subjektams reikalinga norint įrodyti savo reikalavimą ir tinkamai informuoti atitinkamus vartotojus apie nagrinėjamą atstovaujamąjį ieškinį, lygis. Tuo pačiu direktyvoje vengiama nustatyti pernelyg plačius ir daug išlaidų reikalaujančius įpareigojimus atskleisti informaciją, kuriais šalims atsakovėms tektų pernelyg didelė našta ir kiltų piktnaudžiavimo pavojus. Atskleidžiant tokią informaciją, visada bus taikoma griežta teisminė arba administracinė kontrolė, susijusi su informacijos reikalingumu, kiekiu ir proporcingumu.

14 straipsniu užtikrinama, kad būtų nustatytos veiksmingos, atgrasomosios ir proporcingos sankcijos, taikomos tuo atveju, kai prekiautojas atsakovas nesilaiko teismo arba administracinės institucijos galutinio sprendimo, priimto išnagrinėjus atstovaujamąjį ieškinį. Šios sankcijos visose valstybėse narėse bus taikomos baudų forma. Jos yra svarbi paskata prekiautojams atsakovams nedelsiant laikytis galutinių nutarčių dėl uždraudimų ir teisių gynimo, taip pat patvirtintų taikių susitarimų.

15 straipsnyje nustatytos taisyklės dėl kompetentingiems subjektams teikiamos paramos. Taip užtikrinama, kad kompetentingiems subjektams nebūtų atimta galimybė pagal šią direktyvą pareikšti atstovaujamuosius ieškinius dėl su procedūra susijusių išlaidų. Procedūros išlaidos neturėtų tapti per daug didele kliūtimi kompetentingiems subjektams įgyvendinti savo teisę veikti viešojo intereso labui siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus. Šia nuostata valstybėms narėms ir Komisijai taip pat suteikiami įgaliojimai remti ir palengvinti kompetentingų subjektų bendradarbiavimą ir jų patirties mainus, siekiant padidinti atstovaujamųjų ieškinių naudojimą pažeidimų, turinčių tarpvalstybinio pobūdžio poveikį, atveju.

16 straipsnyje nustatytos su tarpvalstybiniais atstovaujamaisiais ieškiniais susijusios taisyklės. Šiuo straipsniu užtikrinamas abipusis vienoje valstybėje narėje iš anksto paskirtų kompetentingų subjektų, kurie siekia pareikšti atstovaujamąjį ieškinį kitoje valstybėje narėje, teisnumo pripažinimas. Be to, pagal šį straipsnį įvairių valstybių narių kompetentingiems subjektams suteikiama teisė veikti kartu viename teisme, kuriame pagal atitinkamas Sąjungos ir nacionalines taisykles jie turi kompetenciją pareikšti bendrą atstovaujamąjį ieškinį.

17–22 straipsniuose įtvirtintos nuostatos, susijusios su Direktyvos 2009/22/EB panaikinimu, vertinimu ir Komisijos ataskaitomis, perkėlimu į nacionalinę teisę, pereinamojo laikotarpio nuostatomis ir įsigaliojimu, laikinu taikymu ir siūlomos direktyvos adresatais.

2018/0089 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[28],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi,

(1) šios direktyvos paskirtis – sudaryti sąlygas kompetentingiems subjektams, kurie atstovauja kolektyviniams vartotojų interesams, pareiškiant atstovaujamuosius ieškinius, siekti apginti vartotojų teises nuo Sąjungos teisės nuostatų pažeidimų; kompetentingi subjektai turėtų turėti galimybę prašyti sustabdyti arba uždrausti pažeidimą, patvirtinti, kad pažeidimas buvo padarytas ir siekti apginti teises, pvz., sumokėti kompensaciją, atlikti remonto darbus arba sumažinti kainą, kaip numatyta nacionaliniuose įstatymuose;

(2) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB[29] kompetentingiems subjektams buvo leista pareikšti atstovaujamuosius ieškinius visų pirma siekiant sustabdyti ir uždrausti Sąjungos teisės pažeidimus, kurie daro žalą kolektyviniams vartotojų interesams. Tačiau toje direktyvoje nebuvo pakankamai aptartos vartotojų teisės vykdymo užtikrinimo problemos. Siekiant didesnio atgrasymo nuo neteisėtos praktikos ir norint sumažinti vartotojų patiriamus nuostolius, būtina sugriežtinti kolektyvinių vartotojų interesų apsaugos mechanizmą. Atsižvelgiant į įvairius pakeitimus ir siekiant aiškumo, tikslinga Direktyvą 2009/22/EB pakeisti;

(3) atstovaujamasis ieškinys turėtų suteikti galimybę veiksmingai ir efektyviai apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus. Jis turėtų sudaryti sąlygas kompetentingiems subjektams veikti siekiant užtikrinti atitiktį susijusioms Sąjungos nuostatoms ir įveikti kliūtis, su kuriomis susiduria vartotojai pareikšdami atskirus ieškinius, pvz., netikrumas dėl jų teisių ir prieinamų procedūrinių mechanizmų, psichologinės kliūtys pareikšti ieškinį ir neigiamas tikėtinų išlaidų ir atskiro ieškinio naudos balansas;

---

[28] OL C [...], [...], p. [...].

[29] OL L 110/30, 2009 5 1.

(4) svarbu užtikrinti būtiną galimybės kreiptis į teismą ir procesinių apsaugos nuo piktnaudžiavimo bylinėjimusi, kuris galėtų nepagrįstai trukdyti įmonių gebėjimui veikti vidaus rinkoje, priemonių pusiausvyrą. Siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui atstovaujamaisiais ieškiniais, reikėtų vengti tokių aspektų kaip baudinis nuostolių atlyginimas ir apribojimų dėl teisės pareikšti ieškinį nukentėjusių vartotojų vardu nebuvimas, turėtų būti vengiama ir turėtų būti nustatytos aiškios taisyklės dėl įvairių procedūrinių aspektų, pavyzdžiui, kompetentingų subjektų paskyrimo, jų lėšų kilmės ir informacijos, kurios reikia atstovaujamajam ieškiniui pagrįsti, pobūdžio. Šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis nacionalinėms taisyklėms dėl procesinių išlaidų paskirstymo;

(5) pažeidimai, kurie daro poveikį vartotojų kolektyviniams interesams, dažnai sukelia tarpvalstybines pasekmes. Sąjungoje prieinami veiksmingesni ir efektyvesni atstovaujamieji ieškiniai turėtų paskatinti vartotojų pasitikėjimą vidaus rinka ir suteikti vartotojams galių įgyvendinti savo teises;

(6) ši direktyva turėtų būti taikoma įvairioms sritims, pvz., duomenų apsaugai, finansinėms paslaugoms, kelionėms ir turizmui, energetikai, telekomunikacijoms ir aplinkai. Ji turėtų būti taikoma Sąjungos teisės nuostatų, kuriomis užtikrinama vartotojų interesų apsauga, pažeidimams, nepaisant to, ar atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose jie vadinami vartotojais, keliautojais, naudotojais, klientais, mažmeniniais investuotojais, mažmeninės prekybos klientais ar kaip nors kitaip. Siekiant užtikrinti tinkamą reagavimą į Sąjungos teisės, kurios forma ir mastas greitai keičiasi, pažeidimą, kiekvieną kartą, kai priimamas naujas su vartotojų kolektyvinių interesų apsauga susijęs Sąjungos teisės aktas, reikėtų įvertinti, ar reikia pakeisti šios direktyvos priedą siekiant įtraukti tą teisės aktą į direktyvos taikymo sritį;

(7) Komisija priėmė pasiūlymus dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies pakeičiami Reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, ir Reglamentas (EB) Nr. 2027/97 dėl oro vežėjo atsakomybės už keleivių ir jų bagažo vežimą oru[30], ir dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų[31]. Todėl tikslinga numatyti, kad praėjus vieniems metams po šios direktyvos įsigaliojimo, Komisija įvertina, ar lėktuvų ir traukinių keleivių teisių taisyklėmis užtikrinamas tinkamas vartotojų apsaugos teisių lygis, palyginamas su lygiu, užtikrinamu pagal šią direktyvą, ir padaro reikiamas išvadas dėl šios direktyvos taikymo srities.

(8) remiantis Direktyva 2009/22/EB, ši direktyva turėtų apimti vidaus ir tarpvalstybinius pažeidimus, visų pirma tais atvejais, kai nuo pažeidimo nukentėję vartotojai gyvena vienoje ar keliose valstybėse narėse, išskyrus valstybę narę, kurioje yra įsisteigęs pažeidimą padaręs prekiautojas. Ji taip pat turėtų būti taikoma pažeidimams, kurie buvo nutraukti prieš pareiškiant arba baigiant nagrinėti atstovaujamąjį ieškinį, nes vis tiek gali būti reikalinga užkirsti kelią praktikos pasikartojimui, nustatyti, kad atitinkama praktika reiškė pažeidimą ir palengvinti vartotojų teisių gynimą;

(9) šia direktyva neturėtų būti nustatomos tarptautinės privatinės teisės taisyklės, susijusios su jurisdikcija, teismo sprendimų pripažinimu ir vykdymo užtikrinimu arba taikytina teise. Galiojančios Sąjungos teisės priemonės taikomos šioje direktyvoje nustatytiems atstovaujamiesiems ieškiniams;

---

30 COM(2013) 130 *final*.

31 COM(2017) 548 *final*.

(10) kadangi atstovaujamuosius ieškinius gali pareikšti tik kompetentingi subjektai, siekdami užtikrinti tinkamą atstovavimą kolektyviniams vartotojų interesams, kompetentingi subjektai turėtų atitikti šioje direktyvoje nustatytus kriterijus. Visų pirma, jie turėtų būti tinkamai įsteigti pagal valstybės narės teisę; pavyzdžiui, tai galėtų apimti reikalavimus dėl narių skaičiaus, pakankamo stabilumo arba skaidrumo reikalavimus dėl atitinkamų jų struktūros aspektų, kaip antai įstatų, valdymo struktūros, tikslų ir darbo metodų. Jie taip pat turėtų nesiekti pelno ir turėti teisėtą interesą užtikrinti susijusių Sąjungos teisės aktų laikymąsi. Šie kriterijai turėtų būti taikomi tiek iš anksto paskirtiems kompetentingiems subjektams, tiek *ad hoc* kompetentingiems subjektams, kurie yra įsteigti tam, kad pareikštų konkretų ieškinį;

(11) visų pirma nepriklausomos viešosios įstaigos ir vartotojų organizacijos turėtų atlikti aktyvų vaidmenį užtikrindamos atitiktį susijusioms Sąjungos teisės nuostatoms ir turėti geras sąlygas veikti kaip kompetentingi subjektai. Kadangi šie subjektai gali naudotis įvairiais informacijos, susijusios su prekiautojų praktika vartotojų atžvilgiu, šaltiniais, ir laikosi skirtingų savo veiklos prioritetų, valstybės narės turėtų turėti galimybę laisvai nuspręsti dėl priemonių, kurias atstovaujamuosiuose ieškiniuose galėtų prašyti taikyti šie kompetentingi subjektai;

(12) kadangi teisminės ir administracinės procedūros gali būti veiksminga ir efektyvi kolektyvinių vartotojų interesų apsaugos priemonė, valstybėms narėms paliekama diskrecijos teisė nuspręsti, ar atstovaujamąjį ieškinį galima pareikšti teisminėje ar administracinėje byloje, ar abiejose bylose, priklausomai nuo atitinkamos teisės srities arba atitinkamo ekonomikos sektoriaus. Tai nedaro poveikio teisei į veiksmingą gynybą pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, pagal kurį valstybės narės užtikrina, kad vartotojai ir įmonės turėtų teisę į veiksmingą teisių gynimą bendrosios kompetencijos ar specializuotame teisme dėl bet kokio administracinio sprendimo, kuris buvo priimtas pagal šią direktyvą įgyvendinančias nacionalines nuostatas. Tai apima galimybę šalims gauti sprendimą, kuriuo sustabdomas ginčijamo sprendimo vykdymo užtikrinimas pagal nacionalinę teisę;

(13) siekiant didesnio atstovaujamųjų ieškinių procesinio veiksmingumo, kompetentingiems subjektams turėtų būti suteikta galimybė viename atstovaujamajame ieškinyje arba atskiruose atstovaujamuosiuose ieškiniuose prašyti taikyti skirtingas priemones. Šios priemonės turėtų apimti laikinąsias priemones, kuriomis sustabdoma taikoma praktika arba uždraudžiama praktika, jeigu ji nebuvo taikoma, tačiau yra rizika, kad dėl jos gali būti padaroma didelė arba neatitaisoma žala vartotojams, priemones, kuriomis nustatoma, kad atitinkama praktika reiškia teisės pažeidimą ir, prireikus, priemones, kuriomis sustabdoma arba uždraudžiama būsima praktika, taip pat priemones, kuriomis panaikinamas tęstinis pažeidimo poveikis, įskaitant teisių gynimą. Jeigu priemonių prašoma viename ieškinyje, kompetentingiems subjektams turėtų būti sudaryta galimybė prašyti taikyti visas atitinkamas priemones ieškinio pareiškimo momentu arba pirmiausia prašyti priimti atitinkamą nutartį dėl uždraudimų ir vėliau, jei tinkama, nutartį dėl teisių gynimo;

(14) nutartimis dėl uždraudimų siekiama apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, nepriklausomai nuo bet kokių faktinių nuostolių ar žalos, kurią patyrė atskiri vartotojai. Nutartimis dėl uždraudimų gali būti reikalaujama, kad prekiautojai imtųsi konkrečių veiksmų, pvz., pateiktų vartotojams informaciją, kurią jie anksčiau praleido pažeisdami teisinius įsipareigojimus. Sprendimai, kuriais nustatoma, kad praktika prilygsta pažeidimui, neturėtų priklausyti nuo to, ar praktika buvo taikoma sąmoningai ar dėl aplaidumo;

(15) kompetentingas subjektas, kuris pagal šią direktyvą inicijuoja atstovaujamąjį ieškinį, turėtų būti bylos šalimi. Nuo pažeidimo nukentėję atitinkami vartotojai turėtų turėti tinkamas galimybes pasinaudoti su atstovaujamuoju ieškiniu susijusiais rezultatais. Pagal šią direktyvą priimtos nutartys dėl uždraudimų neturėtų turėti poveikio vartotojų, nukentėjusių nuo praktikos, dėl kurios priimta nutartis dėl uždraudimo, pareikštiems atskiriems ieškiniams;

(16) kompetentingi subjektai turėtų turėti galimybę prašyti taikyti priemones, kuriomis siekiama nutraukti tęstinį pažeidimo poveikį. Šios priemonės turėtų apimti nutartį dėl teisių gynimo, kuria prekiautojas, kai tinkama ir pagal galiojančius nacionalinius įstatymus įpareigojamas *inter alia* sumokėti kompensaciją, atlikti remonto darbus, pakeisti prekę, sumažinti kainą, nutraukti sutartį arba atlyginti sumokėtą kainą;

(17) nuo masinės žalos nukentėjusiems vartotojams skiriama kompensacija neturėtų viršyti sumos, kurią prekiautojas privalo sumokėti pagal taikytiną nacionalinę ar Sąjungos teisę, kad būtų padengta jų faktinė patirta žala. Visų pirma reikėtų vengti baudinio nuostolių atlyginimo, kuriuo šaliai ieškovei atlyginami didesni nei jos patirti nuostoliai.

(18) valstybės narės gali prašyti kompetentingų subjektų pateikti pakankamai informacijos, kuri yra reikalinga atstovaujamajam ieškiniui dėl teisių gynimo pagrįsti, įskaitant nuo pažeidimo nukentėjusių vartotojų grupės ir fakto bei teisės klausimų, kurie turi būti išspręsti nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį, aprašymo. Neturėtų būti reikalaujama, kad kompetentingas subjektas individualiai nustatytų visus nuo pažeidimo nukentėjusius atitinkamus vartotojus, kad galėtų inicijuoti ieškinį. Teismas ar administracinė institucija, nagrinėdami atstovaujamuosius ieškinius dėl teisių gynimo, turėtų kuo ankstesniame procedūros etape patikrinti, ar, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir atitinkamų vartotojų patirtos žalos ypatumus, bylą galima iškelti pareiškiant atstovaujamąjį ieškinį;

(19) valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nuspręsti, ar jų teismas arba nacionalinė institucija, kuriai perduotas atstovaujamasis ieškinys dėl teisių gynimo, išimtiniais atvejais, vietoje nutarties dėl teisių gynimo, gali priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimą dėl prekiautojo atsakomybės nuo pažeidimo nukentėjusių vartotojų atžvilgiu, kuriais pavieniai vartotojai galėtų tiesiogiai remtis pareikšdami vėlesnius ieškinius dėl teisių gynimo. Šios galimybės taikymas turėtų būti numatytas tik tinkamai pagrįstais atvejais, kai atstovaujamajame ieškinyje sudėtinga kiekybiškai įvertinti kiekvienam atitinkamam vartotojui priskirtinas individualias teisių gynimo priemones, be to, šių priemonių taikymas pareiškiant atstovaujamąjį ieškinį būtų neveiksmingas. Deklaratyvaus pobūdžio sprendimai neturėtų būti priimami nesudėtingose situacijose, ypač tais atvejais, kai atitinkamus vartotojus galima nustatyti ir kai vartotojams buvo padaryta panaši žala, atsižvelgiant į tam tikrą laikotarpį arba pirkimą. Be to, deklaratyvaus pobūdžio sprendimai neturėtų būti priimami tais atvejais, kai kiekvieno atskiro vartotojo patirtų nuostolių dydis yra toks mažas, kad menkai tikėtina, jog pavieniai vartotojai reikalaus apginti teises individualiai. Teismas arba nacionalinė institucija turėtų nurodyti tinkamus motyvus, dėl kurių ji konkrečioje byloje, vietoje nutarties dėl teisių gynimo, priėmė deklaratyvaus pobūdžio sprendimą;

(20) jeigu galima nustatyti nuo tos pačios praktikos nukentėjusius atitinkamus vartotojus ir jie patyrė panašią žalą, atsižvelgiant į konkretų laikotarpį arba pirkimą, pvz., ilgalaikių vartojimo sutarčių atveju, teismas arba administracinė institucija atstovaujamajame ieškinyje gali aiškiai apibrėžti atitinkamų vartotojų, nukentėjusių nuo pažeidimo,

grupę. Visų pirma teismas arba administracinė institucija galėtų prašyti, kad pažeidimą darantis prekiautojas pateiktų susijusią informaciją, pvz., nurodytų susijusių vartotojų tapatybes ir kiek truko tokia praktika. Operatyvumo ir veiksmingumo sumetimais šiais atvejais valstybės narės pagal nacionalinės teisės aktus galėtų apsvarstyti suteikti vartotojams galimybę tiesiogiai pasinaudoti nutartimi dėl teisių gynimo po to, kai ji buvo priimta, nereikalaujant jų suteikti savo atskirus įgaliojimus iki nutarties dėl teisių gynimo priėmimo;

(21) mažos vertės bylose vargu ar dauguma vartotojų imsis veiksmų, kad užtikrintų savo teisių įgyvendinimą, nes įdėtos pastangos būtų daug didesnės, palyginti su individualia nauda. Tačiau, jeigu ta pati praktika yra susijusi su tam tikru skaičiumi vartotojų, bendras nuostolis gali būti didelis. Tokiais atvejais teismas arba institucija gali manyti, kad būtų neproporcinga vėl paskirstyti lėšas atitinkamiems vartotojams, pvz., dėl to, kad tai būtų per daug sunku arba nepraktiška. Todėl lėšas, gautas kaip apgintų teisių kompensaciją pareiškus atstovaujamuosius ieškinius, būtų geriau skirti kolektyvinių vartotojų interesų apsaugai, be to, jos turėtų būti skirtos atitinkamam viešajam tikslui, pvz., finansuoti vartotojams teikiamą teisinę pagalbą, informavimo kampanijas arba vartotojų judėjimus;

(22) priemonės, kuriomis siekiama nutraukti tęstinį pažeidimo poveikį, gali būti taikomos tik remiantis galutiniu sprendimu, kuriuo nustatomas Sąjungos teisės akto, kuriam taikoma ši direktyva, pažeidimas, dėl kurio daroma žala kolektyviniams vartotojų interesams, įskaitant galutinę nutartį dėl uždraudimo, priimtą išnagrinėjus atstovaujamąjį ieškinį. Visų pirma priemones, kuriomis siekiama nutraukti tęstinį pažeidimo poveikį, gali būti prašoma taikyti remiantis galutiniais teismo arba administracinės institucijos sprendimais, priimtais vykdymo užtikrinimo veiksmų srityje pagal 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004[32];

(23) šioje direktyvoje nustatytas procedūrinis mechanizmas, nedarantis poveikio taisyklėms, kuriomis nustatomos esminės vartotojų teisės į sutartinių ir nesutartinių teisių gynimą, jeigu dėl pažeidimo buvo pakenkta jų interesams, pvz., teisė į nuostolių atlyginimą, teisė nutraukti sutartį, gauti kompensaciją, teisė, kad būtų pakeista prekė, atlikti remonto darbai arba sumažinta kaina. Atstovaujamasis ieškinys, kuriuo pagal šią direktyvą siekiama apginti teises, gali būti pareiškiamas tik tais atvejais, kai Sąjungos arba nacionalinėje teisėje nustatytos tokios esminės teisės;

(24) ši direktyva nepakeičia galiojančių nacionalinių kolektyvinių teisių gynimo mechanizmų. Direktyva, kurioje atsižvelgiama į valstybių narių teisines tradicijas, valstybėms narėms paliekama diskrecija nuspręsti, ar dabartiniame arba būsimame kolektyvinio teisių gynimo mechanizme arba šiems mechanizmams alternatyviose priemonėse, reikia nustatyti šioje direktyvoje aptariamo atstovaujamojo ieškinio struktūrą, jei nacionalinis mechanizmas atitinka šioje direktyvoje nustatytus metodus;

(25) kompetentingi subjektai turėtų visapusiškai laikytis skaidrumo principo dėl savo veiklos finansavimo apskritai ir kiek tai susiję su lėšomis, kuriomis remiamas konkretus atstovaujamasis ieškinys dėl teisių gynimo, ir taip sudaryti sąlygas teismams arba administracinėms institucijoms įvertinti, ar tarp finansavimą teikiančios trečiosios šalies ir kompetentingo subjekto gali būti interesų konfliktas, siekiant išvengti

[32] OL L 345, 2017 12 27.

piktnaudžiavimo bylinėjimusi rizikos, taip pat įvertinti, ar finansavimą teikianti trečioji šalis turi pakankamai išteklių, kad įvykdytų savo finansinius įsipareigojimus kompetentingo subjekto atžvilgiu. Iš informacijos, kurią kompetentingas subjektas pateikia atstovaujamojo ieškinio nagrinėjimą prižiūrinčiam teismui arba administracinei institucijai, turėtų būti įmanoma įvertinti, ar trečioji šalis gali daryti įtaką kompetentingo subjekto procesiniams sprendimams, susijusiems su atstovaujamuoju ieškiniu, įskaitant sprendimus dėl taikių susitarimų, ir ar ji teikia finansavimą atstovaujamajam ieškiniui dėl teisių gynimo atsakovo, kuris yra lėšų teikėjo konkurentas, atžvilgiu arba atsakovo, nuo kurio lėšų teikėjas yra priklausomas, atžvilgiu. Jeigu kuri nors iš šių aplinkybių pasitvirtina, teismui arba administracinei institucijai turėtų būti suteikti įgaliojimai reikalauti, kad kompetentingas subjektas atsisakytų atitinkamo finansavimo, ir prireikus panaikinti kompetentingo subjekto statusą konkrečioje byloje;

(26) kolektyvinius neteisminius susitarimus, kuriais siekiama apginti nukentėjusių vartotojų teises, reikėtų skatinti sudaryti prieš pareiškiant atstovaujamąjį ieškinį ir bet kuriame atstovaujamojo ieškinio nagrinėjimo etape;

(27) valstybės narės gali nustatyti, kad kompetentingas subjektas ir prekiautojas, kurie pasiekė taikų susitarimą dėl vartotojų, nukentėjusių nuo tariamos neteisėtos to prekiautojo praktikos, teisių gynimo, gali drauge prašyti teismo arba administracinės institucijos jį patvirtinti. Tokius prašymus teismas arba administracinė institucija turėtų priimti tik jeigu dėl tos pačios praktikos nenagrinėjamas joks kitas atstovaujamasis ieškinys. Tokį kolektyvinį taikų susitarimą tvirtinantis kompetentingas teismas arba administracinė institucija privalo atsižvelgti į visų susijusių šalių, įskaitant pavienius vartotojus, interesus ir teises. Atitinkamiems pavieniams vartotojams suteikiama galimybė sutikti arba nesutikti laikytis tokio taikaus susitarimo;

(28) teismas ir administracinė institucija turėtų turėti įgaliojimus paraginti pažeidimą padariusį prekiautoją ir kompetentingą subjektą, kuris pareiškė atstovaujamąjį ieškinį, pradėti derybas, kurių tikslas – pasiekti taikų susitarimą dėl atitinkamiems vartotojams taikomų teisių gynimo priemonių. Priimant sprendimą, ar paraginti šalis taikiai išspręsti ginčą neteismine tvarka, reikėtų atsižvelgti į pažeidimo, su kuriuo yra susijęs ieškinys, pobūdį, atitinkamų vartotojų ypatumus, galimą siūlomą teisių gynimo priemonę, šalių norą taikiai susitarti ir procedūros operatyvumą;

(29) siekiant palengvinti pavienių vartotojų teisių gynimą, kurio prašoma remiantis galutiniais deklaratyvaus pobūdžio sprendimais dėl prekiautojo atsakomybės nuo pažeidimo nukentėjusių vartotojų atžvilgiu, priimtais nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį, sprendimą priėmusiam teismui arba administracinei institucijai turėtų būti suteikti įgaliojimai prašyti, kad kompetentingas subjektas ir prekiautojas pasiektų kolektyvinį taikų susitarimą;

(30) neteisminį taikų susitarimą, pasiektą nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį arba pagrįstą galutiniu deklaratyvaus pobūdžio sprendimu, turėtų patvirtinti atitinkamas teismas arba administracinė institucija, kad, atsižvelgdami į visų susijusių šalių interesus ir teises, užtikrintų tokio susitarimo teisėtumą ir sąžiningumą. Atitinkamiems pavieniams vartotojams suteikiama galimybė sutikti arba nesutikti laikytis tokio taikaus susitarimo;

(31) vartotojų informavimo apie atstovaujamąjį ieškinį užtikrinimas turi esminę reikšmę sėkmingam ieškinio nagrinėjimui. Vartotojus reikėtų informuoti apie nagrinėjamą atstovaujamąjį ieškinį, faktą, kad prekiautojo praktika laikoma teisės pažeidimu, jų

teises, kurios atsiranda nustačius pažeidimą, ir bet kuriuos tolesnius veiksmus, kurių turi imtis atitinkami vartotojai, visų pirma siekdami apginti savo teises. Reputacijai kylanti rizika, susijusi su informacijos apie pažeidimą skleidimu, taip pat yra svarbus prekiautojų atgrasymo nuo vartotojų teisių pažeidimo veiksnys;

(32) kad būtų veiksminga, informacija turėtų būti tinkama ir proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes. Pažeidimą padaręs prekiautojas turėtų tinkamai informuoti visus atitinkamus vartotojus apie galutines nutartis dėl uždraudimų ir teisių gynimo, kurios buvo priimtos nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį, taip pat apie teismo arba administracinės institucijos patvirtintą taikų susitarimą. Tokia informacija galėtų būti pateikiama, pvz., prekiautojo svetainėje, socialiniuose tinkluose, elektroninėse prekyvietėse arba populiariuose dienraščiuose, įskaitant tik elektroninėmis ryšio priemonėmis platinamus dienraščius. Jei įmanoma, vartotojus reikėtų informuoti individualiai siunčiant elektroninius arba popierinius laiškus. Ši informacija turėtų būti pateikiama neįgaliesiems prieinamais formatais jiems to paprašius;

(33) siekiant didesnio teisinio tikrumo, taip pat norint išvengti nenuoseklaus Sąjungos teisės taikymo ir didinant atstovaujamųjų ieškinių ir galimų tolesnių ieškinių dėl teisių gynimo veiksmingumą ir procesinį efektyvumą, dėl pažeidimo išvados, įtvirtintos galutiniame sprendime, įskaitant pagal šią direktyvą teismo arba administracinės institucijos priimtą galutinę nutartį dėl uždraudimo, neturėtų būti pakartotinai bylinėjamasi vėlesnėse bylose, susijusiose su to paties prekiautojo tuo pačiu pažeidimu, kiek tai susiję su pažeidimo pobūdžiu ir jo taikymo sritimi dalyko, asmenų, laiko ir teritorijos atžvilgiu, kaip apibrėžta tame galutiniame sprendime. Jeigu ieškinys, kuriame prašoma taikyti priemones, kuriomis panaikinamas tęstinis pažeidimo poveikis, įskaitant teisių gynimo priemones, pareiškiamas kitoje valstybėje narėje, nei valstybė narė, kurioje buvo priimtas galutinis sprendimas, kuriuo nustatomas šis pažeidimas, sprendimas turėtų būti laikomas nuginčijamąja prezumpcija, kad pažeidimas buvo padarytas;

(34) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad individualūs ieškiniai dėl teisių gynimo galėtų būti grindžiami galutiniu deklaratyvaus pobūdžio sprendimu, priimtu nagrinėjant atstovaujamąjį ieškinį. Tokius ieškinius turėtų būti galima pareikšti taikant pagreitintas ir supaprastintas procedūras;

(35) nacionalinės taisyklės dėl senaties terminų neturėtų trukdyti pareikšti ieškinių dėl teisių gynimo, pagrįstų galutine nutartimi dėl uždraudimo, kuria nustatomas pažeidimas, arba galutiniu deklaratyvaus pobūdžio sprendimu dėl prekiautojo atsakomybės nuo pažeidimo nukentėjusių vartotojų atžvilgiu, priimtu pagal šią direktyvą. Pateikus atstovaujamąjį ieškinį, turi būti sustabdomi arba nutraukiami senaties terminai, taikomi bet kokiems ieškiniams dėl teisių gynimo, susijusiems su atitinkamais vartotojais, kuriems pateiktas ieškinys daro poveikį;

(36) atstovaujamieji ieškiniai dėl nutarčių dėl uždraudimų turėtų būti nagrinėjami laikantis tinkamo procesinio operatyvumo. Nutartys dėl uždraudimo, turinčios laikinosios apsaugos priemonės poveikį, visada turėtų būti priimamos taikant pagreitintą procedūrą, siekiant užkirsti kelią bet kokiai tolesnei pažeidimo sukeliamai žalai;

(37) įrodymai yra svarbus elementas nustatant, ar atitinkama praktika yra teisės pažeidimas, ar yra jo pasikartojimo rizika, nustatant nuo pažeidimo nukentėjusius vartotojus, priimant sprendimą dėl teisių gynimo ir tinkamo vartotojų, kuriems atstovaujamasis ieškinys daro poveikį, informavimo apie vykstančią procedūrą ir jos galutines pasekmes. Tačiau įmonių ir vartotojų santykiams būdinga informacijos asimetrija, o būtiną informaciją gali turėti tik prekiautojas, todėl ji kompetentingam subjektui tampa

neprieinama. Todėl kompetentingiems subjektams reikėtų suteikti teisę kompetentingo teismo arba administracinės institucijos prašyti, kad prekiautojas atskleistų su jų reikalavimu susijusius įrodymus arba įrodymus, kurie yra reikalingi norint atitinkamus vartotojus tinkamai informuoti apie atstovaujamąjį ieškinį, neprašant prekiautojo nurodyti konkrečių įrodymų. Tokio atskleidimo poreikį, mastą ir proporcingumą turėtų atidžiai įvertinti atstovaujamojo ieškinio nagrinėjimą prižiūrintis teismas arba administracinė institucija ir šiuo atveju atsižvelgti į trečiųjų šalių teisėtų interesų apsaugą ir laikytis taikytinų Sąjungos ir nacionalinių konfidencialumo taisyklių;

(38) siekiant užtikrinti atstovaujamųjų ieškinių veiksmingumą, pažeidimą padariusiems prekiautojams turėtų būti numatomos veiksmingos, atgrasomosios ir proporcingos sankcijos, skiriamos nesilaikant galutinio sprendimo, priimto išnagrinėjus atstovaujamąjį ieškinį;

(39) atsižvelgdamos į tai, kad atstovaujamaisiais ieškiniais siekiama visuomeninio intereso apsaugant kolektyvinius vartotojų interesus, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kompetentingiems subjektams nebūtų užkirstas kelias pareikšti atstovaujamuosius ieškinius pagal šią direktyvą dėl su šia procedūra susijusių išlaidų;

(40) paaiškėjo, kad įvairių valstybių narių kompetentingų subjektų bendradarbiavimas ir keitimasis informacija tarpusavyje buvo naudingas sprendžiant tarpvalstybinių pažeidimų problemą. Reikia toliau plėsti gebėjimų stiprinimo ir bendradarbiavimo priemones, taikomas dideliam kompetentingų subjektų visoje Sąjungoje skaičiui, siekiant didinti atstovaujamųjų ieškinių, turinčių tarpvalstybinį poveikį, naudojimą;

(41) siekiant veiksmingai spręsti tarpvalstybinį poveikį turinčių pažeidimų problemą reikėtų užtikrinti abipusį vienoje valstybėje narėje iš anksto paskirtų kompetentingų subjektų, kurie siekia pareikšti atstovaujamąjį ieškinį kitoje valstybėje narėje, teisnumo pripažinimą. Be to, įvairių valstybių narių kompetentingi subjektai turėtų turėti galimybę suvienyti savo jėgas pareikšdami bendrą atstovaujamąjį ieškinį viename teisme, kuris nustatomas laikantis susijusių taisyklių dėl kompetentingo teismo jurisdikcijos nustatymo. Efektyvumo ir veiksmingumo sumetimais vienas kompetentingas subjektas turėtų turėti galimybę pareikšti atstovaujamąjį ieškinį kitų skirtingų valstybių narių vartotojams atstovaujančių kompetentingų subjektų vardu;

(42) šioje direktyvoje laikomasi pagrindinių teisių ir principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Todėl ši direktyva turėtų būti aiškinama ir taikoma laikantis tų teisių ir principų, įskaitant teises ir principus, susijusius su teise į veiksmingą teisių gynimą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat teise į gynybą;

(43) dėl aplinkosaugos teisės, šioje direktyvoje atsižvelgiama į JT EEK konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija);

(44) šios direktyvos tikslų, t. y. nustatyti atstovaujamojo ieškinio mechanizmą kolektyvinių vartotojų interesų apsaugos tikslais, siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą visoje Sąjungoje ir tinkamą vidaus rinkos veikimą, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl tarpvalstybinio atstovaujamųjų ieškinių poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Todėl Sąjunga gali patvirtinti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nustatytu Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

(45) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų[33] valstybės narės pagrįstais atvejais įsipareigojo prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;

(46) tikslinga nustatyti šios direktyvos laikino taikymo taisykles;

(47) todėl Direktyva 2009/22/EB turėtų būti panaikinta,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 skyrius

Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas

1. Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės, kuriomis kompetentingiems subjektams leidžiama pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriais siekiama apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, užtikrinant tinkamas apsaugos priemones, padedančios išvengti piktnaudžiavimo bylinėjimusi.

2. Ši direktyva nesudaro kliūčių valstybėms narėms palikti galiojančių ar priimti naujų nuostatų, skirtų užtikrinti kompetentingiems subjektams arba bet kokiems kitiems suinteresuotiesiems asmenims kitas procesines priemones pareikšti ieškinius, kuriais siekiama nacionaliniu lygmeniu apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma atstovaujamiesiems ieškiniams, pareikštiems dėl prekiautojų padarytų Sąjungos teisės aktų, išvardytų I priede, nuostatų pažeidimų, kuriais padaroma arba gali būti daroma žala kolektyviniams vartotojų interesams. Ji taikoma vidaus ir tarpvalstybiniams pažeidimams, įskaitant atvejus, kai tie pažeidimai buvo nutraukti prieš pareiškiant atstovaujamąjį ieškinį arba prieš užbaigiant atstovaujamojo ieškinio nagrinėjimą.

2. Ši direktyva nedaro poveikio taisyklėms, kuriomis pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę nustatomos vartotojams prieinamos sutartinės ir nesutartinės teisių gynimo nuo tokių pažeidimų priemonės.

3. Šia direktyva nedaromas poveikis Sąjungos taisyklėms dėl tarptautinės privatinės teisės, visų pirma susijusioms su teismų jurisdikcija ir taikytina teise.

3 straipsnis

Apibrėžtys

[33] OL L 369, 2011 12 17, p. 14.

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

(1) vartotojas – fizinis asmuo, kuris veikia siekdamas su savo prekyba, verslu, amatu ar profesija nesusijusių tikslų;

(2) prekiautojas – fizinis asmuo arba juridinis asmuo, privatus arba priklausantis valstybei, kuris veikia pagal sutartis, kurioms taikoma ši direktyva, siekdamas, su savo prekyba, verslu, amatu arba profesija susijusių tikslų, įskaitant bet kurį kitą asmenį, veikiantį jo vardu arba jo naudai;

(3) kolektyviniai vartotojų interesai – tam tikro skaičiaus vartotojų interesai;

(4) atstovaujamasis ieškinys – ieškinys, pareiškiamas siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus; susiję vartotojai nėra tokio ieškinio šalys;

(5) praktika – bet koks prekiautojo veikimas arba neveikimas;

(6) galutinis sprendimas – valstybės narės teismo sprendimas, kurio negalima arba nebegalima apskųsti, arba administracinės institucijos sprendimas, kurio nebegalima peržiūrėti teismine tvarka.

2 skyrius

Atstovaujamieji ieškiniai

4 straipsnis

Kompetentingi subjektai

1. Valstybės narės užtikrina, kad atstovaujamuosius ieškinius galėtų pareikšti kompetentingi subjektai, kuriuos jų prašymu iš anksto šiuo tikslu paskiria ir į viešai prieinamą sąrašą įtraukia valstybės narės.

   Valstybės narės paskiria subjektą kaip kompetentingą subjektą, jei jis atitinka šiuos kriterijus:

   (a) yra tinkamai įsteigtas pagal valstybės narės teisę;

   (b) turi teisėtą interesą užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės nuostatų, kurioms taikoma ši direktyva;

   (c) yra ne pelno siekiantis subjektas.

   Valstybės narės reguliariai vertina, ar kompetentingas subjektas ir toliau atitinka šiuos kriterijus. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingas subjektas netektų savo statuso pagal šią direktyvą, jeigu jis nebeatitinka vieno ar daugiau pirmoje pastraipoje išvardytų kriterijų.

2. Valstybės narės kompetentingą subjektą jo prašymu gali paskirti *ad hoc* pagrindu konkrečiam atstovaujamajam ieškiniui, jei subjektas atitinka 1 dalyje nurodytus kriterijus.

3. Valstybės narės užtikrina, kad visų pirma vartotojų organizacijos ir nepriklausomos viešosios įstaigos atitiktų kompetentingo subjekto statusui keliamus reikalavimus. Valstybės narės kompetentingais subjektais gali paskirti vartotojų organizacijas, kurios atstovauja daugiau nei vienos valstybės narės nariams.

4. Valstybės narės gali nustatyti taisykles, kuriose nurodoma, kurie kompetentingi subjektai gali prašyti taikyti visas 5 ir 6 straipsniuose nurodytas priemones, ir kurie kompetentingi subjektai gali prašyti taikyti tik vieną arba daugiau šių priemonių.

5. Kompetentingo subjekto atitiktis 1 dalyje nurodytiems kriterijams nedaro poveikio teismo arba administracinės institucijos teisei nagrinėti, ar kompetentingo subjekto tikslas pateisina jo ieškinį konkrečioje byloje, kaip numatyta 5 straipsnio 1 dalyje.

5 straipsnis

Atstovaujamieji ieškiniai siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingi subjektai galėtų atstovaujamuosius ieškinius pareikšti nacionaliniuose teismuose arba administracinėse institucijose, su sąlyga, kad pagrindiniai subjekto tikslai yra tiesiogiai susiję su ES teisės aktuose įtvirtintomis teisėmis, kurios, kaip tvirtinama, buvo pažeistos ir dėl kurių pareiškiamas ieškinys.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingi subjektai turėtų teisę pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriais siekiama taikyti šias priemones:

   (a) nutartį dėl uždraudimo, kaip laikinąją apsaugos priemonę, siekiant sustabdyti praktiką arba, jeigu praktika dar nepradėta taikyti, tačiau yra neišvengiama, ją uždrausti;

   (b) nutartį dėl uždraudimo, kuria nustatoma, kad praktika reiškia teisės pažeidimą ir kuria prireikus praktika sustabdoma arba, jeigu ji dar nepradėta taikyti, tačiau yra neišvengiama, uždraudžiama.

   Kad galėtų prašyti priimti nutartis dėl uždraudimo, kompetentingiems subjektams nebūtina gauti atitinkamų pavienių vartotojų įgaliojimų arba pateikti faktinių nuostolių ar žalos, kurią patyrė vartotojai, arba prekiautojo tyčios ar neapdairumo įrodymų.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingi subjektai turėtų teisę pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriuose prašoma taikyti priemones, kuriomis panaikinamas tęstinis pažeidimo pobūdis. Šias priemones turi būti prašoma taikyti remiantis bet kokiu galutiniu sprendimu, kuriuo nustatoma, kad praktika reiškia I priede nurodyto Sąjungos teisės akto pažeidimą, dėl kurio daroma žala kolektyviniams vartotojų interesams, įskaitant 2 dalies b punkte nurodytą galutinę nutartį dėl uždraudimo.

4. Nedarant poveikio 4 straipsnio 4 daliai, valstybės narės užtikrina, kad kompetentingi subjektai viename atstovaujamajame ieškinyje galėtų prašyti taikyti priemones, kuriomis panaikinamas tęstinis pažeidimo poveikis, kartu su 2 dalyje nurodytomis priemonėmis.

6 straipsnis

Teisių gynimo priemonės

1. Pagal 5 straipsnio 3 dalį valstybės narės užtikrina, kad kompetentingi subjektai turėtų teisę pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, kuriais siekiama priimti nutartį dėl teisių gynimo priemonių, kuria prekiautojas įpareigojamas *inter alia* sumokėti kompensaciją, atlikti remonto darbus, pakeisti prekę, sumažinti kainą, nutraukti sutartį arba, kai tinkama, atlyginti sumokėtą kainą. Valstybė narė gali reikalauti

pavienių nukentėjusių vartotojų įgaliojimų prieš priimant deklaratyvaus pobūdžio sprendimą arba nutartį dėl teisių gynimo.

Kompetentingas subjektas pateikia pakankamai informacijos, kaip to reikalaujama pagal nacionalinę teisę, kad pagrįstų ieškinį, įskaitant vartotojų, kuriems ieškinys daro poveikį, ir fakto ir teisės klausimų, kuriuos reikia išspręsti, aprašymą.

2. Nukrypdamos nuo 1 dalies, valstybės narės tinkamai pagrįstais atvejais, kai dėl atitinkamų vartotojų patirtos individualios žalos ypatumų sudėtinga kiekybiškai įvertinti individualias teisių gynimo priemones, gali įgalioti teismą arba administracinę instituciją vietoje nutarties dėl teisių gynimo priimti deklaratyvaus pobūdžio sprendimą dėl prekiautojo atsakomybės nuo I priede nurodyto Sąjungos teisės akto pažeidimo nukentėjusių vartotojų atžvilgiu.

3. 2 dalis netaikoma tais atvejais, kai:

(a) galima nustatyti nuo pažeidimo nukentėjusius atitinkamus vartotojus, kurie dėl tokios pat praktikos patyrė panašią žalą atsižvelgiant į tam tikrą laikotarpį arba pirkimą. Tokiais atvejais atitinkamų pavienių vartotojų įgaliojimo reikalavimas negali būti ieškinio inicijavimo sąlyga. Teisių gynimo priemonė adresuojama atitinkamiems vartotojams;

(b) vartotojai patyrė nedidelius nuostolius ir būtų neproporcinga vartotojų atžvilgiu taikyti teisių gynimo priemones. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad nebūtų reikalaujama gauti atitinkamų pavienių vartotojų įgaliojimų. Teisių gynimo priemonė orientuojama į visuomeninį tikslą, susijusį su kolektyvinių vartotojų interesų gynimu.

4. Pagal 1, 2 ir 3 dalis priimtame galutiniame sprendime nustatyta teisių gynimo priemonė nedaro poveikio jokioms kitoms papildomoms teisėms į teisių gynimą, kurios atitinkamiems vartotojams gali būti suteiktos pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

7 straipsnis

Finansavimas

1. Kompetentingas subjektas, kuris prašo taikyti teisių gynimo priemonę, kaip nurodyta 6 straipsnio 1 dalyje, pradiniame ieškinio etape paskelbia apskritai savo veiklai finansuoti naudojamų lėšų ir lėšų, kurios naudojamos pareiškiant ieškinį, šaltinį. Kompetentingas subjektas įrodo, kad jis turi pakankamai finansinių išteklių, kad atstovautų atitinkamų vartotojų interesams ir nepalankios bylos baigties atveju galėtų padengti kitos šalies bylinėjimosi išlaidas.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai atstovaujamąjį ieškinį dėl teisių gynimo finansuoja trečioji šalis, trečiajai šaliai būtų draudžiama:

(a) daryti įtaką kompetentingo subjekto sprendimams, susijusiems su atstovaujamuoju ieškiniu, įskaitant sprendimus dėl taikių susitarimų;

(b) finansuoti kolektyvinį ieškinį prieš atsakovą, kuris yra lėšų teikėjo konkurentas, arba atsakovą, nuo kurio lėšų teikėjas priklausomas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad teismams ir administracinėms institucijoms būtų suteikti įgaliojimai įvertinti 2 dalyje nurodytas aplinkybes ir atitinkamai prašyti kompetentingo subjekto atsisakyti atitinkamo finansavimo ir, jei reikia, panaikinti kompetentingo subjekto statusą konkrečioje byloje.

8 straipsnis

Taikus susitarimas

1. Valstybės narės gali nustatyti, kad kompetentingas subjektas ir prekiautojas, kurie pasiekė taikų susitarimą dėl vartotojų, nukentėjusių nuo tariamos neteisėtos to prekiautojo praktikos, teisių gynimo, gali drauge prašyti teismo arba administracinės institucijos jį patvirtinti. Tokį prašymą teismas arba administracinė institucija turėtų priimti tik jeigu tos pačios valstybės narės teismas arba administracinė institucija nenagrinėja jokio kito atstovaujamojo ieškinio dėl to paties prekiautojo ir tos pačios praktikos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad bet kuriuo momentu nagrinėjant atstovaujamuosius ieškinius, teismas arba administracinė institucija, pasikonsultavusi su kompetentingu subjektu ir atsakovu, galėtų juos paraginti per pagrįstą terminą pasiekti taikų susitarimą dėl teisių gynimo.

3. Valstybės narės užtikrina, kad teismui arba administracinei institucijai, priėmusiai 6 straipsnio 2 dalyje nurodytą galutinį deklaratyvaus pobūdžio sprendimą, būtų suteikti įgaliojimai prašyti atstovaujamojo ieškinio šalių per pagrįstą terminą pasiekti taikų susitarimą dėl vartotojams suteiktinų teisių gynimo priemonių, kuris būtų pagrįstas šiuo galutiniu sprendimu.

4. 1, 2 ir 3 dalyse nurodytus taikius susitarimus patikrina teismas arba administracinė institucija. Teismas arba administracinė institucija, atsižvelgdama į visų šalių, įskaitant atitinkamus vartotojus, teises ir interesus, įvertina taikaus susitarimo teisėtumą ir sąžiningumą.

5. Jeigu 2 dalyje nurodytas taikus susitarimas nesudaromas per nustatytus terminus arba pasiektas taikus susitarimas nepatvirtinamas, teismas arba administracinė institucija toliau nagrinėja atstovaujamąjį ieškinį.

6. Atitinkamiems pavieniams vartotojams suteikiama galimybė sutikti arba nesutikti laikytis 1, 2 ir 3 dalyje nurodyto tokio taikaus susitarimo. Pagal 4 dalį patvirtintame taikiame susitarime nustatyta teisių gynimo priemonė nedaro poveikio jokioms papildomoms teisėms į teisių gynimo priemones, kurios vartotojams gali būti suteiktos pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

9 straipsnis

Informacija apie atstovaujamuosius ieškinius

1. Valstybės narės užtikrina, kad teismas arba administracinė institucija prašytų pažeidimą padariusio prekiautojo savo sąskaita informuoti nukentėjusius vartotojus apie galutinius sprendimus, kuriais nustatomos 5 ir 6 straipsniuose nurodytos priemonės, ir 8 straipsnyje nurodytus patvirtintus taikius susitarimus ir tokią informaciją pateiktų naudodami priemones, kurios derėtų su bylos aplinkybėmis, ir laikydamiesi konkrečių terminų, įskaitant, kai tinkama, visų atitinkamų vartotojų individualų informavimą.

2. 1 dalyje nurodytą informaciją sudaro suprantama kalba pateiktas atstovaujamojo ieškinio dalyko, jo teisinių pasekmių ir, jei tinkama, vėlesnių veiksmų, kurių turi imtis atitinkami vartotojai, paaiškinimas.

10 straipsnis

Galutinių sprendimų poveikis

1. Valstybės narės užtikrina, kad pažeidimas, dėl kurio daroma žala kolektyviniams vartotojų interesams ir kuris nustatytas administracinės institucijos arba teismo galutiniame sprendime, įskaitant 5 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytą galutinę nutartį dėl uždraudimo, būtų laikomas neginčijamai nustatytu atsižvelgiant į bet kuriuos kitus ieškinius dėl teisių gynimo nacionaliniuose teismuose dėl to paties prekiautojo padaryto to paties pažeidimo.

2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytą galutinį sprendimą, priimtą kitoje valstybėje narėje, jos nacionaliniai teismai ar administracinės institucijos vertintų kaip nuginčijamąją prezumpciją, kad pažeidimas buvo padarytas.

3. Valstybės narės užtikrina, kad 6 straipsnio 2 dalyje nurodytas galutinis deklaratyvaus pobūdžio sprendimas būtų laikomas kaip neginčijamai nustatantis prekiautojo atsakomybę nuo pažeidimo nukentėjusių vartotojų atžvilgiu tais atvejais, jei valstybių narių nacionaliniuose teismuose dėl to paties prekiautojo būtų pareikštas bet koks ieškinys, kuriuo siekiama apginti teises dėl to pažeidimo. Valstybės narės užtikrina, kad tokius vartotojų atskirai pareikštus ieškinius dėl teisių gynimo būtų galima nagrinėti taikant pagreitintas ir supaprastintas procedūras.

11 straipsnis

Senaties termino sustabdymas

Valstybės narės užtikrina, kad pateikus atstovaujamąjį ieškinį, kaip nurodyta 5 ir 6 straipsniuose, būtų sustabdomi arba nutraukiami bet kokiems atitinkamų vartotojų teisių gynimo ieškiniams taikytini senaties terminai, jeigu susijusioms teisėms pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę taikomas senaties terminas.

12 straipsnis

Procesinis operatyvumas

1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad 5 ir 6 straipsniuose nurodyti atstovaujamieji ieškiniai būtų nagrinėjami kuo skubiau.

2. Atstovaujamieji ieškiniai, kuriuose prašoma priimti nutartį dėl uždraudimo, kuri taikoma kaip 5 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyta laikinoji apsaugos priemonė, nagrinėjami taikant pagreitintą procedūrą.

13 straipsnis

Įrodymai

Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingo subjekto, pateikusio pagrįstai prieinamus faktus ir įrodymus, kurių pakanka atstovaujamajam ieškiniui pagrįsti, ir nurodžiusio tolesnius įrodymus, kuriais disponuoja atsakovas, prašymu teismas arba administracinė institucija gali pagal nacionalines procesines taisykles priimti nutartį, kuria nustatoma, kad atsakovas, laikantis taikytinų Sąjungos ir nacionalinių konfidencialumo taisyklių, pateiktų tokius įrodymus.

14 straipsnis

Baudos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų tais atvejais, kai nesilaikoma galutinių sprendimų, priimtų išnagrinėjus atstovaujamąjį ieškinį, ir imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų tokių taisyklių įgyvendinimą. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad sankcijos būtų skiriamos baudų forma.

3. Priimdamos sprendimą dėl pajamų, gautų iš sumokėtų baudų, paskirstymo, valstybės narės atsižvelgia į kolektyvinius vartotojų interesus.

4. Valstybės narės apie 1 dalyje nurodytas nuostatas informuoja Komisiją ne vėliau kaip [*direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę diena*] ir nedelsdamos jai praneša apie vėlesnius tokių nuostatų pakeitimus.

15 straipsnis

Pagalba kompetentingiems subjektams

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad su atstovaujamaisiais ieškiniais susijusios procesinės išlaidos netaptų finansine kliūtimi kompetentingiems subjektams veiksmingai įgyvendinti teisę prašyti taikyti 5 ir 6 straipsniuose nurodytas priemones, pvz., apriboja taikomus teismo ar administracinius mokesčius, suteikia jiems galimybę prireikus pasinaudoti teisine pagalba arba šiam tikslui suteikia jiems valstybinį finansavimą.

2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad tais atvejais, kai kompetentingi subjektai turi atitinkamus vartotojus informuoti apie nagrinėjamą atstovaujamąjį ieškinį, susijusias išlaidas būtų galima išieškoti iš prekiautojo, jeigu ieškinys patenkinamas.

3. Valstybės narės ir Komisija remia ir palengvina kompetentingų subjektų bendradarbiavimą ir geriausios jų praktikos ir patirties, susijusios su tarpvalstybinių ir vidaus pažeidimų bylų sprendimu, mainus ir sklaidą.

16 straipsnis

Tarpvalstybiniai atstovaujamieji ieškiniai

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad bet koks pagal 4 straipsnio 1 dalį iš anksto vienoje iš valstybių narių paskirtas kompetentingas subjektas galėtų kreiptis į kitos valstybės narės teismus ar administracines institucijas po to, kai pateikiamas viešai prieinamas tame straipsnyje nurodytas sąrašas. Teismai ar administracinės institucijos laiko šį sąrašą kompetentingo subjekto teisnumo įrodymu, nedarant poveikio jų teisei išnagrinėti, ar kompetentingo subjekto tikslas pateisina jo ieškinį konkrečioje byloje.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai pažeidimas daro arba gali daryti poveikį skirtingų valstybių narių vartotojams, atstovaujamąjį ieškinį valstybės narės kompetentingame teisme arba administracinėje institucijoje gali pareikšti keletas skirtingų valstybių narių kompetentingų subjektų, kurie veikia kartu arba kuriems atstovauja vienas kompetentingas subjektas, siekiantis apsaugoti skirtingų valstybių narių kolektyvinius vartotojų interesus.

3. Tarpvalstybinių atstovaujamųjų ieškinių tikslais ir nedarant poveikio kitiems subjektams pagal nacionalinės teisės aktus suteiktoms teisėms, valstybės narės perduoda Komisijai iš anksto paskirtų kompetentingų subjektų sąrašą. Valstybės narės praneša Komisijai šių kompetentingų subjektų pavadinimus ir tikslus. Komisija šią informaciją skelbia viešai ir nuolat ją atnaujina.

4. Jeigu valstybė narė arba Komisija abejoja, ar kompetentingas subjektas atitinka 4 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, tą kompetentingą subjektą paskyrusi valstybė narė dėl tų abejonių atlieka tyrimą ir, kai tinkama, išbraukia subjektą iš sąrašo, jeigu nesilaikoma vieno ar daugiau kriterijų.

3 skyrius

Baigiamosios nuostatos

17 straipsnis

Panaikinimas

Direktyva 2009/22/ES panaikinama [*šios direktyvos taikymo pradžios data*], nedarant poveikio 20 straipsnio 2 daliai.

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.

18 straipsnis

Stebėsena ir vertinimas

1. Ne anksčiau kaip praėjus 5 metams po šios direktyvos taikymo pradžios datos, Komisija atlieka šios direktyvos vertinimą ir pateikia pagrindinių išvadų ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui. Vertinimas turi būti atliekamas vadovaujantis Komisijos geresnio reglamentavimo gairėmis. Ataskaitoje Komisija visų pirma įvertina šios direktyvos taikymo sritį, kaip apibrėžta 2 straipsnyje ir I priede.

2. Ne vėliau kaip praėjus vieniems metams po šios direktyvos įsigaliojimo, Komisija įvertina, ar lėktuvų ir traukinių keleivių teisių taisyklėmis užtikrinamas vartotojų apsaugos teisių lygis, palyginamas su lygiu, užtikrinamu pagal šią direktyvą. Jeigu taip, Komisija ketina pateikti atitinkamus pasiūlymus, kuriais visų pirma iš 2 straipsnyje apibrėžtos šios direktyvos taikymo srities gali būti išbraukiami teisės aktai, nurodyti I priedo 10 ir 15 punktuose.

3. Valstybės narės pirmą kartą praėjus ne daugiau kaip 4 metams nuo šios direktyvos taikymo pradžios datos ir vėliau kasmet teikia Komisijai šią informaciją, kuri yra būtina rengiant 1 dalyje nurodytą ataskaitą:

   (a) pagal šią direktyvą administracinėse ir teisminėse institucijose pareikštų atstovaujamųjų ieškinių skaičius;

   (b) ieškinius pareiškusio kompetentingo subjekto rūšis;

   (c) pažeidimo, dėl kurio buvo pareikšti atstovaujamieji ieškiniai, rūšis, atstovaujamųjų ieškinių šalys ir su atstovaujamaisiais ieškiniais susijęs ekonomikos sektorius;

(d) procedūros trukmė nuo ieškinio pareiškimo pradžios iki 5 straipsnyje nurodytų galutinių nutarčių dėl uždraudimų, 6 straipsnyje nurodytų nutarčių dėl teisių gynimo arba deklaratyvaus pobūdžio sprendimų priėmimo arba 8 straipsnyje nurodyto taikaus susitarimo galutinio patvirtinimo;

(e) atstovaujamųjų ieškinių rezultatai;

(f) kompetentingų subjektų, dalyvaujančių 15 straipsnio 3 dalyje nurodytame bendradarbiavimo ir keitimosi geriausia patirtimi mechanizme, skaičius.

19 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip [*18 mėnesių po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

   Valstybės narės tas nuostatas taiko nuo [*6 mėnesiai po perkėlimo į nacionalinę teisę termino*].

   Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

20 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriais ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, taiko pažeidimams, kurie buvo pradėti po [*šios direktyvos taikymo pradžios data*].

2. Valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriais Direktyva 2009/22/EB perkeliama į nacionalinę teisę, taiko pažeidimams, kurie buvo pradėti iki [*šios direktyvos taikymo pradžios data*].

21 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

22 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skiriama valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

1.4. Tikslas (-ai)

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

3.2.2. Numatomas poveikis veiklos asignavimams

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl atstovaujamųjų ieškinių siekiant apsaugoti kolektyvinius vartotojų interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus, pasiūlymas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje[34]

33 antraštinė dalis – Teisingumas ir vartotojų reikalai 33 02 01 skyrius – Teisių, lygybės ir pilietybės (angl. REC) programa.

Kitų susijusių politikos sričių taikymo sritis – žr. pasiūlymo I priedą.

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone**

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) atlikus parengiamuosius veiksmus[35]**

X Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **esamos priemonės galiojimo pratęsimu**

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **priemone, perorientuota į naują priemonę**

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Komisijos daugiametis (-čiai) strateginis (-iai) tikslas (-ai), kurio (-ių) siekiama šiuo pasiūlymu (šia iniciatyva)

Sąžiningesnė ir stipresnė vidaus rinka; bendroji skaitmeninė rinka

JUST GD Teisių, lygybės ir pilietybės (angl. REC) programa, 9 konkretus tikslas, susijęs su vartotojų politika:

– sudaryti sąlygas fiziniams asmenims, kurie veikia kaip vartotojai vidaus rinkoje, įgyvendinti jiems Sąjungos teisėje nustatytas teises.

Konkretus pasiūlymo tikslas:

– Nustatant tobulesnius atstovaujamuosius ieškinius siekiama sumažinti Sąjungos teisės pažeidimų, darančių poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, skaičių ir taip pagerinti reikalavimų laikymąsi bei panaikinti vartotojams daromą žalą.

Konkretus biudžete siūlomo veiksmo tikslas:

– Toliau įgyvendinti ir plėsti švietimo ir bendradarbiavimo priemones, taikomas dideliam kompetentingų subjektų visoje ES skaičiui, siekiant didinti atstovaujamųjų ieškinių dėl pažeidimų, turinčių tarpvalstybinį poveikį, naudojimą.

[34] VGV – veikla grindžiamas valdymas; VGB – veikla grindžiamas biudžeto sudarymas.

[35] Kaip nurodyta Finansinio reglamento 54 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ir atitinkama VGV / VGB veikla

Atitinkama VGV / VGB veikla
Analitinė veikla (duomenų ir statistinės informacijos rinkimas)
Abipusis mokymasis ir bendradarbiavimas (renginiai, elektroninė keitimosi platforma, nuotolinės ryšių palaikymo priemonės)

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Vartotojams: Aukštesnio lygio vartotojų apsauga ir mažesnė žala vartotojams, nes bus sustiprinti masinės žalos atvejais taikomi kolektyvinio teisių gynimo mechanizmai, todėl prekiautojai bus labiau suinteresuoti laikytis ES vartotojų teisės aktų.
Rezultatų ir poveikio rodikliai: Naujos priemonės ir aiškesnės taisyklės taikomos kompetentingiems subjektams, kurie gali pareikšti atstovaujamuosius ieškinius, visų pirma tarpvalstybiniais atvejais.
Prekiautojams: Prekiautojams bus naudingos vienodos veiklos sąlygos ir sąžiningesnė konkurencija.

1.4.4. Rezultatų ir poveikio rodikliai

Nurodyti pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo stebėjimo rodiklius.

Pagal šio pasiūlymo 18 straipsnį (Stebėsena ir vertinimas) reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų statistinius duomenis apie šiuos rodiklius:
– pagal šią direktyvą administracinėse ir teisminėse institucijose pareikštų atstovaujamųjų ieškinių skaičius ir rūšys;
– ieškinį pareiškusio kompetentingo subjekto rūšis;
– pažeidimo, dėl kurio buvo pareikšti atstovaujamieji ieškiniai, rūšis, atstovaujamųjų ieškinių šalys ir su atstovaujamaisiais ieškiniais susijęs ekonomikos sektorius;
– procedūros trukmė nuo ieškinio pareiškimo pradžios iki šios direktyvos 5 straipsnyje nurodytų galutinių nutarčių dėl uždraudimų, 6 straipsnyje nurodytų nutarčių dėl teisių gynimo arba deklaratyvaus pobūdžio sprendimų priėmimo arba 8 straipsnyje nurodyto taikaus susitarimo galutinio patvirtinimo;
– galutiniai atstovaujamųjų ieškinių rezultatai (pvz., taikūs susitarimai, nutartys dėl teisių gynimo);
– kompetentingų subjektų, dalyvaujančių šios direktyvos 15 straipsnio 3 dalyje nurodytame bendradarbiavimo ir keitimosi geriausia patirtimi mechanizme, skaičius.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai

Pasiūlymu siekiama pagerinti uždraudimo procedūros veiksmingumą ir nustatyti pasekmių, kurias sukėlė vartotojų teisių pažeidimai, pašalinimo priemones. Nustatant tobulesnius atstovaujamuosius ieškinius siekiama sumažinti Sąjungos teisės pažeidimų, darančių poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, skaičių ir taip pagerinti reikalavimų laikymąsi bei panaikinti vartotojams daromą žalą.

1.5.2. Papildoma ES dalyvavimo nauda

Vartotojai dar neturi galimybės pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis visos valstybėse narėse. Atsižvelgiant į didelius nustatytus valstybių narių skirtumus, susijusius su dabartinės Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos veiksmingumu, būtina ES intervencija, visų pirma siekiant tarpvalstybinio poveikio. Tikėtina, kad atskirai pareikšti valstybių narių ieškiniai sukels dar didesnį susiskaidymą, kuris galiausiai prisidėtų prie tolesnio nevienodo elgesio su vartotojais ir prekiautojais vidaus rinkoje, skirtingų lygmenų vartotojų teisių gynimo priemonių Sąjungoje ir galiausiai susilpnintų bendrąją rinką vartotojų atžvilgiu.

1.5.3. Panašios patirties išvados

2008 m. Komisijos ataskaitoje dėl Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos taikymo daroma išvada, kad uždraudimų procedūra buvo gana sėkmingai naudojama nagrinėjant nacionalinius pažeidimus, tačiau ne tokia veiksminga tarpvalstybinių pažeidimų srityje. Taip iš esmės buvo dėl to, kad kompetentingiems subjektams trūko išteklių, kad įvertintų įvairiose valstybėse narėse galiojančias procedūras. 2012 m. Komisijos ataskaitoje padaryta išvada, kad uždraudimų procedūra turėjo didelį potencialą tais atvejais, kai buvo galima pašalinti trūkumus, visų pirma susijusius su didelėmis bylų išlaidomis, procedūrų trukme ir sudėtingumu, santykinai ribotu sprendimų dėl uždraudimų poveikiu vartotojams ir sudėtingu jų vykdymo užtikrinimu. Išsamus Ieškinių dėl uždraudimo direktyvos vertinimas, atliktas per 2017 m. Komisijos Sąjungos vartotojų ir rinkodaros teisės tinkamumo patikrą, atskleidė daugybę tų pačių kliūčių, visų pirma tai, kad nėra pakankamų vartotojams prieinamų teisių gynimo priemonių.

1.5.4. Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Pasiūlymas yra visiškai suderinamas su dabartinėmis Sąjungos politikos sritimis ir jas atitinka. Pasiūlymu nustatant konkretų atstovaujamųjų ieškinių mechanizmą, kuris taikomas tais atvejais, jeigu buvo arba gali būti pažeisti kolektyviniai vartotojų interesai, papildomos uždraudimo ir teisių gynimo procedūros, kurios yra prieinamos kaip sektoriuose taikomos priemonės. Geresnis Sąjungos teisės aktų, susijusių su pasiūlymo taikymo sritimi, vykdymo užtikrinimas bus ypač naudingas įgyvendinant bendrosios skaitmeninės rinkos, kapitalo rinkų sąjungos, energetikos sąjungos ir žiedinės ekonomikos strategijas.

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

☐ Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė ribota**

– ☐ pasiūlymas (iniciatyva) galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD]

– ☐ finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM

Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė neribota**

– įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,

– vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)[36]

X **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:

– X padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;

– ☐ vykdomųjų įstaigų.

☐ **Pasidalijamasis valdymas** kartu su valstybėmis narėmis

☐ **Netiesioginis valdymas**, biudžeto įgyvendinimo užduotis perduodant:

– ☐ trečiosioms šalims arba jų paskirtoms įstaigoms;

– ☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);

– ☐EIB arba Europos investicijų fondui;

– ☐ įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 208 ir 209 straipsniuose;

– ☐ viešosios teisės įstaigoms;

– ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė, veikiančioms viešųjų paslaugų srityje, jeigu jos pateikia pakankamų finansinių garantijų;

– ☐ įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurios pateikia pakankamų finansinių garantijų;

– ☐ asmenims, kuriems pavestas konkrečių BUSP veiksmų vykdymas pagal ES sutarties V antraštinę dalį, ir kurie nurodyti atitinkamame pagrindiniame teisės akte.

– *Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikite šio punkto pastabų skiltyje.*

Pastabos

Valstybės narės ir Europos Komisija privalo remti ir palengvinti kompetentingų subjektų bendradarbiavimą ir keitimąsi geriausia patirtimi (pasiūlymo 15 straipsnio 3 dalis).

[36] Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Pagal 18 straipsnį (Stebėsena ir vertinimas) reikalaujama, kad Komisija ne vėliau kaip praėjus 5 metams nuo taikymo pradžios datos atliktų vertinimą. Komisija parengs išsamią šios direktyvos išdirbio, rezultatų ir poveikio stebėsenos programą, nustato rodiklius ir duomenų rinkimo dažnumą. Valstybių narių vaidmuo atliekant šią užduotį visų pirma bus susijęs su atitinkamų statistinių duomenų teikimu, kaip numatyta 18 straipsnyje.

Šios finansinės pažymos 1.4.4 skirsnyje nurodytų rodiklių pavyzdžiai bus naudojami siekiant paremti vertinimą.

Kalbant apie bet kokių finansinių išlaidų stebėseną, pažymėtina, kad yra taikomas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.2.1. Nustatyta rizika

Rizika nenustatyta

2.2.2. Informacija apie įdiegtą vidaus kontrolės sistemą

Netaikoma

2.2.3. Kontrolės sąnaudų ir naudos apskaičiavimas ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas

Netaikoma

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones.

Be Finansinio reglamento taikymo, siekiant užkirsti kelią sukčiavimui ir pažeidimams, bus atliekama pateiktų duomenų kokybės kontrolė ir patikra, kad būtų pašalintos bet kokios spragos ar pažeidimai.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	3 numeris. Saugumas ir pilietybė	DA / NDA [37].	ELPA šalių[38]	šalių kandidačių [39]	trečiųjų šalių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	33 02 01	DA	TAIP	NE	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės (netaikytina)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris [Išlaidų kategorija……]	DA / NDA.	ELPA šalių	šalių kandidačių	trečiųjų šalių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą

[37] DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.
[38] ELPA: Europos laisvosios prekybos asociacija.
[39] Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių šalių kandidačių.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	3	Saugumas ir pilietybė

JUST GD			Metai **2019**	Metai **2020**	Metai **2021**	Metai **2022**	Metai **2023**	Metai **2024**	**IŠ VISO**
• Veiklos asignavimai									
Biudžeto eilutės numeris 33 02 01	Įsipareigojimai	(1)	0,700						**0,700**
	Mokėjimai	(2)	0,560						**0,560**
Biudžeto eilutės numeris	Įsipareigojimai	(1a)							
	Mokėjimai	(2a)							
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų rinkinio lėšų[40].									
Biudžeto eilutės numeris 33.01 04 01		(3)	0,125	0,125					**0,250**
IŠ VISO asignavimų JUST GD (pagal Teisių, lygybės ir pilietybės programą)	Įsipareigojimai	=1+1a +3	0,825	0,125					**0,950**
	Mokėjimai	=2+2a +3	**0,685**	**0,125**					**0,810**

[40] Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)	0,700						**0,700**
	Mokėjimai	(5)	0,560						**0,560**
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų rinkinio lėšų		(6)	0,125	0,125					**0,250**
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos **3 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ Saugumas ir pilietybė**	Įsipareigojimai	=4+ 6	0,825	0,125					**0,950**
	Mokėjimai	=5+ 6	0,685	0,125					**0,810**

Jei pasiūlymas (iniciatyva) daro poveikį kelioms išlaidų kategorijoms:

• IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)							
	Mokėjimai	(5)							
• IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų rinkinio lėšų		(6)							
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos **1–4 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS** (Orientacinė suma)	Įsipareigojimai	=4+ 6							
	Mokėjimai	=5+ 6							

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	**5**	„Administracinės išlaidos“

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		Metai **2019**	Metai **2020**	Metai **2021**	Metai **2022**	Metai **2023**	Metai **2024**	**IŠ VISO**
GD: JUST								
• Žmogiškieji ištekliai		0,143	0,143					**0,286**
• Kitos administracinės išlaidos								
IŠ VISO GD JUST		**0,143**	**0,143**					**0,286**

IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos **5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ**	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	**0,143**	**0,143**					**0,286**

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		Metai **2019**	Metai **2020**	Metai **2021**	Metai **2022**	Metai **2023**	Metai **2024**	**IŠ VISO**
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos **1–5 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS**	Įsipareigojimai	**0,968**	**0,268**					**1,236**
	Mokėjimai	**0,828**	**0,268**					**1,096**

3.2.2. Numatomas poveikis veiklos asignavimams

– ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami

– X Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir rezultatus ⇩			Metai **2019**		Metai **2020**		Metai **2021**		Metai **2022**		Metai **2023**		Metai **2024**		**IŠ VISO**	
	REZULTATAI															
	Rūšis	Vidutinės sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Bendras skaičius	Iš viso sąnaudų
1 KONKRETUS TIKSLAS			Toliau įgyvendinti ir plėsti švietimo ir bendradarbiavimo priemones, taikomas dideliam kompetentingų subjektų visoje ES skaičiui, siekiant didinti atstovaujamųjų ieškinių dėl pažeidimų, turinčių tarpvalstybinį poveikį, naudojimą													
- Išdirbis - Abipusis mokymasis, bendradarbiavimas (renginiai, elektroninė mainų platforma, nuotolinės ryšių			2	0,825	1	0,125									**3**	**0,950**
1 konkretaus tikslo tarpinė suma			**2**	**0.825**	**1**	**0.125**									**3**	**0.950**

2 KONKRETUS TIKSLAS	Sumažinti Sąjungos teisės pažeidimų, darančių poveikį kolektyviniams vartotojų interesams, skaičių ir taip pagerinti reikalavimų laikymąsi bei panaikinti vartotojams daromą žalą.

- Išdirbis - Analitinė veikla duomenų ir statistinės informacijos rinkimas)															**0**	**0**
2 konkretaus tikslo tarpinė suma																**0**
IŠ VISO SĄNAUDŲ			**2**	**0,825**	**1**	**0,125**									**3**	**0,950**

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.3.1. Santrauka

– ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama

– X Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	Metai **2019**	Metai **2020**	Metai **2021**	Metai **2022**	Metai **2023**	Metai **2024**	**IŠ VISO**
pagal daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ							
Žmogiškieji ištekliai	0,143	0,143					**0,286**
Kitos administracinės išlaidos							
Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	**0,143**	**0,143**					**0,286**
Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ[41]							
Žmogiškieji ištekliai							
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos *(1 intra muros)*	0,125	0,125					**0,250**
Tarpinė suma Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	**0,125**	**0,125**					**0,250**
IŠ VISO	**0,268**	**0,268**					**0,536**

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų priemonei valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

41 Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

3.2.3.2. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

– ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.

– X Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

		Metai **2019**	Metai **2020**	Metai **2021**	Metai **2022**	Metai **2023**	Metai **2024**
• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)							
33. 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)		1	1				
XX 01 01 02 (Delegacijos)							
XX 01 05 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 01 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
• Išorės darbuotojai (etatų vienetais): [42]							
33. XX 01 02 01 (CA, SNE, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)							
XX 01 02 02 (CA, LA, SNE, INT ir JED delegacijose)							
XX 01 04 **yy** [43]	– būstinėje						
	– delegacijose						
XX XX 01 05 02 (CA, SNE, INT– netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 02 (CA, INT, SNE – tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
IŠ VISO		**1**	**1**				

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) perskirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Paskelbti kvietimą pareikšti susidomėjimą ir koordinuoti iniciatyvą
Išorės darbuotojai	

[42] CA – sutartininkas („Contract Staff“); LA – vietinis darbuotojas („Local Staff“); SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“); INT – agentūrų darbuotojai („agency staff“); JED – jaunesnysis delegacijos ekspertas („Junior Expert in Delegations“).

[43] Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

– X Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą.

– ☐ Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą.

Paaiškinti, kaip reikia pakeisti programavimą, ir nurodyti atitinkamas biudžeto eilutes bei sumas.

– ☐ Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą), būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiametę finansinę programą.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

– X Pasiūlyme (iniciatyvoje) nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo.

– Pasiūlyme (iniciatyvoje) numatytas bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	Metai **N**	Metai **N+1**	Metai **N+2**	Metai **N+3**	Atsižvelgiant į poveikio trukmę, įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

– X Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio įplaukoms.

– ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:

  – ☐ nuosaviems ištekliams

  – ☐ įvairioms įplaukoms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto įplaukų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis[44]						
		Metai **N**	Metai **N+1**	Metai **N+2**	Metai **N+3**	Atsižvelgiant į poveikio trukmę, įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
Straipsnis …….								

Įvairių asignuotųjų įplaukų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-ioms) daromas poveikis.

Nurodyti poveikio įplaukoms apskaičiavimo metodą.

[44] Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 25 proc. surinkimo sąnaudų.